

گزینهدو

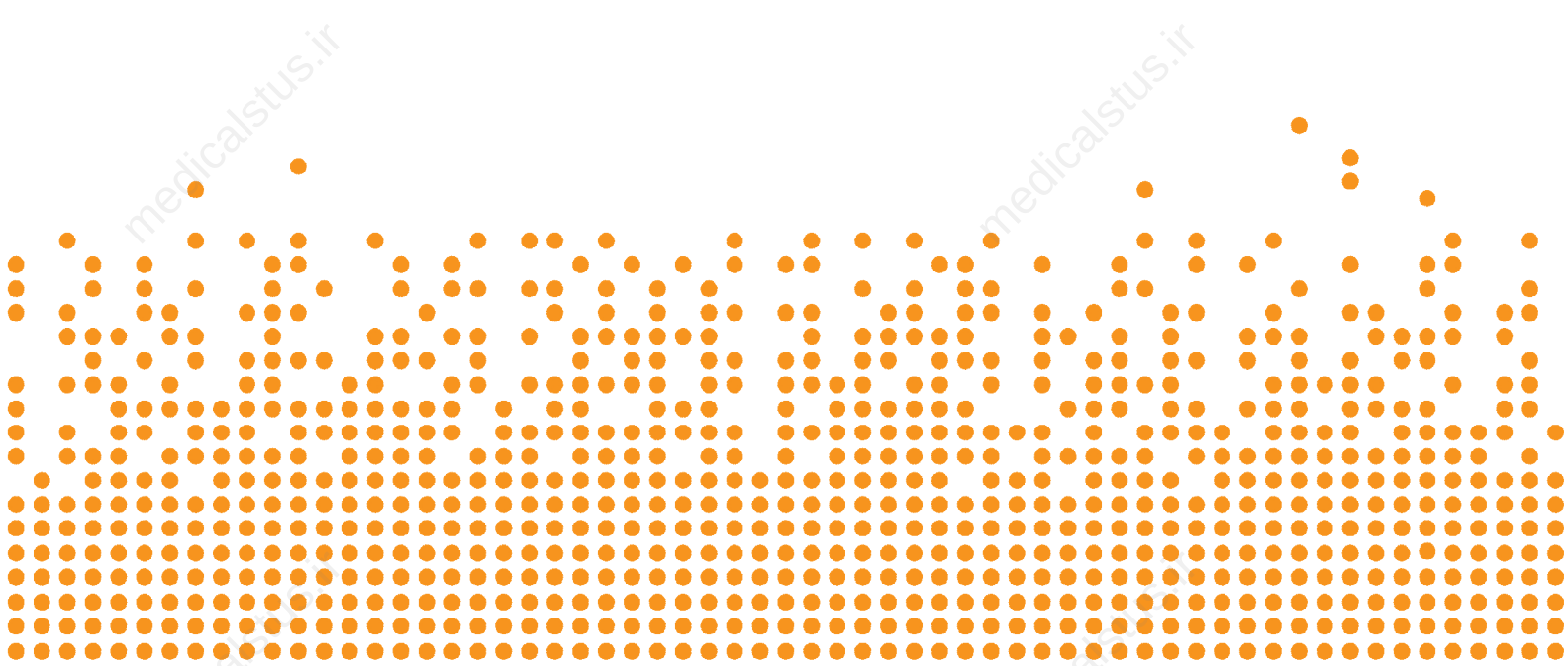
مؤسسه آموزشی فرهنگی

پاسخ تشریحی

آزمون سراسری سال ۱۴۰۰

● گروه آزمایشی علوم انسانی

ریاضی

۱۰۱- پاسخ: گزینه ۳

جواب معادله «هزینه = درآمد»، نقطه سربه سر است:

$$R(x) = C(x) \Rightarrow -\frac{1}{4}x^2 + 8x = 4x + b \Rightarrow -\frac{1}{4}x^2 - 4x + b = 0 \xrightarrow{\times 4} x^2 - 16x + 4b = 0$$

معادله بالا باید ۲ جواب داشته باشد که اختلافشان ۱۲ واحد باشد.

$$S = \frac{-b}{a} = 16 \text{ ، مجموع ریشه ها برابر است با: } x^2 - 16x + 4b = 0$$

دو عدد که جمعشان ۱۶ و اختلافشان ۱۲ باشد، ۱۴ و ۲ هستند، پس معادله به شکل زیر بوده است:

$$(x-2)(x-14) = 0 \Rightarrow x^2 - 16x + 28 = 0$$

یعنی $4b = 28$ باید ۲۸ باشد:

$$4b = 28 \Rightarrow b = 7$$

۱۰۲- پاسخ: گزینه ۳

صورت کسر اولیه را با اتحاد مزدوج تجزیه و کسر را ساده می کنیم:

$$\frac{4x^2 - (2-x)^2}{x+2} = \frac{(2x)^2 - (2-x)^2}{x+2} = \frac{(2x+2-x)(2x-2+x)}{x+2} = \frac{(x+2)(3x-2)}{x+2} = 3x-2$$

الان معادله به شکل روبه رو در آمده است:

$$3x-2-\frac{7}{x}=2$$

دو طرف را در x ضرب می کنیم:

$$3x^2 - 2x - 7 = 2x \Rightarrow 3x^2 - 4x - 7 = 0$$

مجموع ریشه های معادله درجه دو از رابطه $S = \frac{-b}{a}$ به دست می آمد که اینجا برابر با $S = \frac{4}{3}$ است.

۱۰۳- پاسخ: گزینه ۲

مجموع اعضای دامنه برابر است با:

$$-99 + (-98) + \dots + 1 + 98 + 99 + 100 = 100$$

با یکدیگر خنثی می شوند

تعداد این اعداد، ۲۰۰ تا است. میانگین اعضای دامنه را حساب می کنیم:

$$\bar{x} = \frac{\text{مجموع اعضای دامنه}}{\text{تعداد}} = \frac{100}{200} = \frac{1}{2}$$

حالا قرار است تمام x ها را در $-\frac{1}{2}$ ضرب و سپس با ۴ جمع کنیم، پس برای میانگین هم همین اتفاق می افتد:

$$\bar{y} = -\frac{1}{2}\bar{x} + 4 = -\frac{1}{2}\left(\frac{1}{2}\right) + 4 = -\frac{1}{4} + 4 = -\frac{1}{4} + \frac{16}{4} = \frac{15}{4} = 3\frac{3}{4}$$

۱۰۴- پاسخ: گزینه ۲

اعداد محدوده $-\frac{2}{3} < x < -\frac{1}{3}$ ، اعداد منفی هستند، پس جای $|x|$ باید $-x$ قرار دهیم:

$$y = [-2x + |x|] + x = [-2x - x] + x = [-3x] + x$$

به ازای $-\frac{2}{3} < x < -\frac{1}{3}$ ، مقدار عبارت جزء صحیح دار را حساب می کنیم:اگر طرفین $-\frac{2}{3} < x < -\frac{1}{3}$ را در ۳ ضرب کنیم، جهت نامساوی ها تغییر می کند: $2 > -3x > 1$ چون $-3x$ ، بین ۱ و ۲ است، پس جزء صحیحش ۱ می شود:

$$[-3x] = 1$$

در نتیجه:

$$y = \underbrace{[-3x]}_1 + x = 1 + x$$

۱۰۵- پاسخ: گزینه ۴

$$\frac{ax^3 + 2x}{x+1} = x^2 - x \Rightarrow ax^3 + 2x = x^3 + x^2 - x^2 - x \Rightarrow ax^3 - x^3 + 3x = 0$$

معادله را طرفین وسطین می‌کنیم:

$$x(ax^2 - x^2 + 3) = 0 \Rightarrow x((a-1)x^2 + 3) = 0$$

از x فاکتور می‌گیریم:

یکی از جواب‌های این معادله $x = 0$ است تا اینجا معادله ۱ جواب داشته است.

برای آنکه معادله، کلاً ۳ ریشه داشته باشد باید معادله $(a-1)x^2 + 3 = 0$ هم دو ریشه متمایز داشته باشد، یعنی دلتا باید مثبت باشد:

$$\underbrace{(a-1)}_A x^2 + \underbrace{0}_B x + \underbrace{3}_C = 0$$

$$\Delta > 0 \Rightarrow B^2 - 4AC > 0 \Rightarrow 0^2 - 4(a-1)(3) > 0 \Rightarrow -12a + 12 > 0 \Rightarrow 12a < 12 \Rightarrow a < 1$$

۱۰۶- پاسخ: گزینه ۴

$$y = ax^2 + bx + c$$

■ اول باید معادله سهمی $f(x)$ را بنویسیم:

$$0 = 0 + 0 + c \Rightarrow c = 0$$

این سهمی از مبدأ مختصات می‌گذرد، پس نقطه $(0, 0)$ در معادله بالا صدق می‌کند:

تا اینجا ضابطه به صورت $y = ax^2 + bx$ در آمد.

$$1 = a(1)^2 + b(1) \Rightarrow a + b = 1$$

نقطه $(1, 1)$ رأس سهمی است، پس در آن صدق می‌کند:

$$\frac{-b}{2a} = 1 \Rightarrow b = -2a$$

یک‌بار هم طول رأس را مساوی ۱ قرار می‌دهیم:

$$a + (-2a) = 1 \Rightarrow a = -1$$

با جای‌گذاری $b = -2a$ ، در معادله $a + b = 1$ داریم:

$$b = -2(-1) = 2$$

پس:

در نتیجه ضابطه سهمی به صورت $f(x) = -x^2 + 2x$ است.

■ حالا برویم سراغ ضابطه تابع خطی g ، این تابع از دو نقطه $(0, 1)$ و $(1, 0)$ می‌گذرد.

$$m = \frac{0-1}{1-0} = -1$$

شیب را حساب می‌کنیم:

$$g(x) = -x + 1$$

پس تا اینجا ضابطه به صورت $y = -x + b$ است. چون عرض از مبدأ ۱ است، پس جای b ، ۱ می‌گذاریم:

معادله $f(x) = g^2(x)$ را تشکیل می‌دهیم و آن را حل می‌کنیم:

$$f(x) = (g(x))^2 \Rightarrow -x^2 + 2x = (-x+1)^2 \Rightarrow -x^2 + 2x = x^2 - 2x + 1 \Rightarrow 2x^2 - 4x + 1 = 0$$

$$S = \frac{-b}{a} = \frac{4}{2} = 2$$

مجموع ریشه‌های این معادله برابر است با:

۱۰۷- پاسخ: گزینه ۲

اعضای هر دو مجموعه را می‌نویسیم:

$$\{ (a, a^2) ; a = 0, 1, 2 \} \Leftarrow \text{یعنی جای } a \text{ باید اعداد } 0, 1, 2 \text{ را در زوج مرتب } (a, a^2) \text{ قرار دهیم:}$$

$$\left. \begin{array}{l} a=0 \Rightarrow (0, 0) \\ a=1 \Rightarrow (1, 1) \\ a=2 \Rightarrow (2, 4) \end{array} \right\} \Rightarrow \{ (0, 0), (1, 1), (2, 4) \}$$

$$\{ (a, a+b) | a, b \in \{0, 1, 2\} \} \Leftarrow \text{جای } a \text{ و } b \text{ باید اعداد } 0, 1, 2 \text{ را در زوج مرتب } (a, a+b) \text{ قرار دهیم:}$$

$$\left. \begin{array}{l} a=0, b=0 \Rightarrow (0, 0) \\ a=0, b=1 \Rightarrow (0, 1) \\ a=0, b=2 \Rightarrow (0, 2) \\ a=1, b=0 \Rightarrow (1, 1) \\ a=1, b=1 \Rightarrow (1, 2) \\ a=1, b=2 \Rightarrow (1, 3) \\ a=2, b=0 \Rightarrow (2, 2) \\ a=2, b=1 \Rightarrow (2, 3) \\ a=2, b=2 \Rightarrow (2, 4) \end{array} \right\} \Rightarrow \{ (0, 0), (0, 1), (0, 2), (1, 1), (1, 2), (1, 3), (2, 2), (2, 3), (2, 4) \}$$

■ اجتماع زوج مرتب‌های «۱» و «۲»، همان ۹ عضو مجموعه «۲» می‌شود (چون تمام اعضای «۱» در «۲» هستند)، پس f ، ۹ عضو دارد.

تذکر: در صورت سؤال باید جای کلمه «تابع»، کلمه «رابطه» استفاده می‌شد.

۱۰۸- پاسخ: گزینه ۳

محور xها را با طول ۱- قطع می‌کند، یعنی از نقطه $(-1, 0)$ می‌گذرد:

$$y = a\left(\frac{1}{2}\right)^x + b \Rightarrow 0 = a\left(\frac{1}{2}\right)^{-1} + b \Rightarrow 0 = 2a + b \Rightarrow b = -2a$$

محور yها را با عرض ۲ قطع می‌کند، یعنی از نقطه $(0, 2)$ می‌گذرد:

$$y = a\left(\frac{1}{2}\right)^x + b \Rightarrow 2 = a\left(\frac{1}{2}\right)^0 + b \Rightarrow 2 = a + b$$

$b = -2a$ را در معادله $2 = a + b$ قرار می‌دهیم:

$$2 = a + (-2a) \Rightarrow a = -2$$

$$b = -2a = -2(-2) = 4$$

پس: $b = 4$

$$f(x) = -2\left(\frac{1}{2}\right)^x + 4 \xrightarrow{x=1} f(1) = -2\left(\frac{1}{2}\right)^1 + 4 = -1 + 4 = 3$$

۱۰۹- پاسخ: گزینه ۱

تعدادی عدد توان‌دار با پایه یکسان در هم ضرب شده‌اند. کفایت توان‌ها را با هم جمع کنیم:

$$\frac{1}{3^4} \times \frac{1}{3^8} \times \frac{1}{3^{16}} \times \dots \times \frac{1}{3^{256}} = 3^{\left(\frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \frac{1}{16} + \dots + \frac{1}{256}\right)}$$

اعداد $\frac{1}{4}, \frac{1}{8}, \frac{1}{16}, \dots, \frac{1}{256}$ ، جملات یک دنباله هندسی با نسبت مشترک $r = \frac{1}{2}$ هستند.

تعداد جملات $n = 7$ است:

$$\left(\frac{1}{3}\right)^2, \left(\frac{1}{3}\right)^3, \dots, \left(\frac{1}{3}\right)^8$$

مجموع این ۷ جمله را حساب می‌کنیم:

$$S_n = \frac{a_1(1-r^n)}{1-r} \Rightarrow S_7 = \frac{\frac{1}{4}\left(1-\left(\frac{1}{2}\right)^7\right)}{1-\frac{1}{2}} = \frac{\frac{1}{4} \times \frac{127}{128}}{\frac{1}{2}} = \frac{127}{256}$$

پس عبارت داده شده، برابر با $\frac{127}{256}$ است.

۱۱۰- پاسخ: گزینه ۴

جملات اول، سوم و پنجم، بر حسب x هستند:

$$x - \frac{3}{2}, x, 4x$$

حاصل ضرب اولی و آخری برابر است با وسطی به توان ۲:

$$\left(x - \frac{3}{2}\right)(4x) = (x)^2 \xrightarrow{\text{ساده می‌کنیم}} \left(x - \frac{3}{2}\right)(4) = x \Rightarrow 4x - 6 = x \Rightarrow 3x = 6 \Rightarrow x = 2$$

با جای‌گذاری $x = 2$ ، پنج جمله به‌صورت روبه‌رو درمی‌آیند:

$$\frac{1}{2}, y, 2, z, 8$$

می‌دانیم اگر a, b, c ، سه جمله متوالی دنباله هندسی باشند، آنگاه $b^2 = ac$.

برای ۳ جمله اول این رابطه را می‌نویسیم:

$$y^2 = \left(\frac{1}{2}\right)(2) \Rightarrow y^2 = 1 \Rightarrow |y| = 1$$

برای ۳ جمله آخر هم این رابطه را می‌نویسیم:

$$z^2 = (2)(8) \Rightarrow z^2 = 16 \Rightarrow |z| = 4$$

پس:

$$|x| + |y| + |z| = 2 + 1 + 4 = 7$$

۱۱۱- پاسخ: گزینه ۱

نسبت جمله پانزدهم به ششم، برابر با ۶ است:

$$\frac{a_{15}}{a_6} = 6 \Rightarrow \frac{a_1 + 14d}{a_1 + 5d} = 6 \Rightarrow 6a_1 + 3 \cdot d = a_1 + 14d \Rightarrow 5a_1 = -11d \Rightarrow a_1 = -\frac{11}{5}d$$

مجموع ۱۰ جمله اول، ۲۶- شده:

$$S_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d) \Rightarrow S_{10} = \frac{10}{2}(2a_1 + 9d) \Rightarrow -26 = 5(2a_1 + 9d) \Rightarrow -26 = 10a_1 + 45d$$

$$-26 = 10 \left(-\frac{11}{5}d\right) + 45d \Rightarrow -26 = -22d + 45d \Rightarrow 13d = -26 \Rightarrow d = -2$$

در معادله بالا، جای a_1 ، d قرار می‌دهیم:

a_1 را حساب می‌کنیم:

$$a_1 = -\frac{11}{5}d = -\frac{11}{5}(-2) = \frac{22}{5}$$

جمله یازدهم برابر است با:

$$a_{11} = a_1 + 10d = \frac{22}{5} + 10(-2) = \frac{22}{5} - 20 = -\frac{68}{5} = -13 \frac{3}{5}$$

۱۱۲- پاسخ: گزینه ۴

یک بار $n = 15$ را در رابطه بازگشتی قرار می‌دهیم:

$$a_{n+1} = \frac{1}{a_n} + 1 \xrightarrow{n=15} a_{16} = \frac{1}{a_{15}} + 1 \Rightarrow \frac{1597}{987} = \frac{1}{a_{15}} + 1 \Rightarrow \frac{1597}{987} - 1 = \frac{1}{a_{15}} \Rightarrow \frac{610}{987} = \frac{1}{a_{15}}$$

$$\xrightarrow{\text{معکوس می‌کنیم}} a_{15} = \frac{987}{610}$$

حالا که a_{15} را داریم، $n = 14$ را در رابطه قرار می‌دهیم:

$$a_{n+1} = \frac{1}{a_n} + 1 \xrightarrow{n=14} a_{15} = \frac{1}{a_{14}} + 1 \Rightarrow \frac{987}{610} = \frac{1}{a_{14}} + 1 \Rightarrow \frac{987}{610} - 1 = \frac{1}{a_{14}} \Rightarrow \frac{377}{610} = \frac{1}{a_{14}} \xrightarrow{\text{معکوس می‌کنیم}} a_{14} = \frac{610}{377}$$

۱۱۳- پاسخ: گزینه ۲

برای گزاره‌ای که در صورت سؤال آمده و هر ۴ گزاره‌ای که در گزینه‌ها آمده‌اند، یک جدول ارزش‌گذاری می‌نویسیم:

p	q	r	$\sim p$	$p \vee q$	$q \vee r$	$p \wedge q$	$p \Rightarrow q$	صورت سوال $(p \vee q) \Rightarrow (q \vee r)$	گزینه ۱ $p \Rightarrow (q \vee r)$	گزینه ۲ $(p \wedge q) \vee r$	گزینه ۳ $\sim p \vee q \vee r$	گزینه ۴ $(p \Rightarrow q) \vee r$
T	T	T	F	T	T	T	T	T	T	T	T	T
T	F	T	F	T	T	F	F	T	T	T	T	T
F	T	T	T	T	T	F	T	T	T	T	T	T
F	F	T	T	F	T	F	T	T	T	T	T	T
T	T	F	F	T	T	T	T	T	T	T	T	T
T	F	F	F	T	F	F	F	F	F	F	F	F
F	T	F	T	T	T	F	T	T	T	F	T	T
F	F	F	T	F	F	F	T	T	T	F	T	T

ستون مربوط به گزاره گزینه ۲ با چهار ستون دیگر متفاوت است.

۱۱۴- پاسخ: گزینه ۱

اگر هر دو گزاره $p \Rightarrow q$ و $\sim p \Rightarrow q$ درست باشند، باید گزاره q درست باشد، ولی در مورد گزاره p چیزی نمی‌توان گفت.

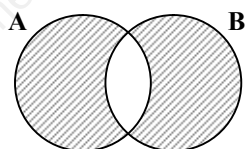
پس گزاره p را دلخواه و گزاره q را درست می‌گیریم و برای ۴ گزاره داده‌شده، جدول می‌کشیم:

p	q	$\sim q$	$p \vee q$	$p \wedge q$	گزینه ۱ $(q \vee p) \Rightarrow q$	گزینه ۲ $(q \vee p) \Rightarrow p$	گزینه ۳ $p \wedge \sim q$	گزینه ۴ $(q \vee p) \Rightarrow (p \wedge q)$
T	T	F	T	T	T	T	F	T
F	T	F	T	F	T	F	F	F

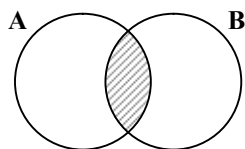
فقط ارزش گزاره گزینه ۱، همواره درست است.

۱۱۵- پاسخ: گزینه ۳

مجموعه $(A - B) \cup (B - A)$ به صورت روبه‌رو است:

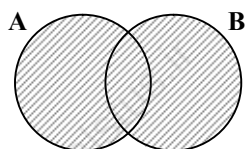

مجموعه $A \cap B$ نیز به صورت روبه‌رو است:

اگر دو مجموعه، متمم هم باشند، اجتماعشان برابر با S می‌شود.

اجتماع دو مجموعه بالا به صورت روبه‌رو است:

این مجموعه همان $A \cup B$ است که باید با S برابر باشد.

۱۱۶- پاسخ: گزینه ۴

تعداد کل کتاب‌ها برابر است با:

می‌خواهیم ۴ کتاب از بین این ۱۰ کتاب انتخاب کنیم:

$$n(S) = \binom{10}{4} = \frac{10 \times 9 \times 8 \times 7}{4 \times 3 \times 2 \times 1} = 210$$

متمم پیشامد «این ۴ کتاب، حداقل در ۲ موضوع باشند»، پیشامد «هر ۴ کتاب، در یک موضوع باشند» است.

A'

A

تعداد اعضای پیشامد A' را حساب می‌کنیم.

برای آنکه هر ۴ کتاب در یک موضوع باشند، باید هر ۴ کتاب، ریاضی باشد (حالت دیگری ندارد، چون تعداد کتاب‌های دو دسته دیگر، کمتر از ۴ است).

$$n(A') = \binom{5}{4} = 5$$

$$P(A') = \frac{n(A')}{n(S)} = \frac{5}{210} = \frac{1}{42}$$

پس:

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{1}{42} = \frac{41}{42}$$

در نتیجه:

۱۱۷- پاسخ: گزینه ۴

نسبت مقادیر داده‌ها، معنا دارد	اختلاف بین مقادیر داده‌ها، معنا دارد	قابل مرتب کردن	اسمی
x	x	x	ترتیبی
x	x	✓	فاصله‌ای
x	✓	✓	نسبی
✓	✓	✓	

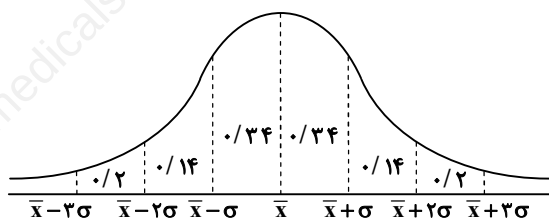
صورت سؤال در مورد «نسبت مقادیر داده‌ها» حرفی نزده، پس احتمالاً منظور طراح، مقیاس فاصله‌ای بوده است.

۱۱۸- پاسخ: گزینه ۴

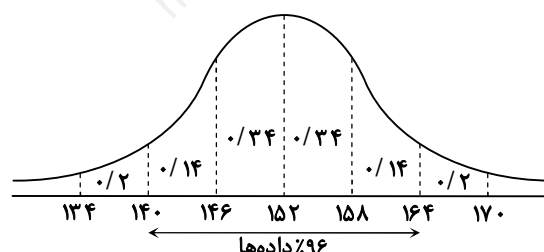
$$\sigma^2 = 36 \Rightarrow \sigma = 6$$

واریانس داده‌ها ۳۶ است، پس انحراف معیار برابر است با:

در حالت کلی توزیع داده‌ها روی منحنی نرمال به صورت روبه‌رو است:

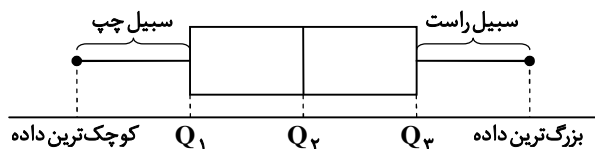
با جای گذاری $\bar{x} = 152$ و $\sigma = 6$ ، در نمودار بالا، داریم:

پس ۹۶ درصد داده‌ها بین ۱۴۰ تا ۱۶۴ قرار دارند.

۱۱۹- پاسخ: گزینه ۱

صورت کلی نمودار جعبه‌ای به شکل زیر است:

دامنه میان چارکی ۲۵ است، پس:

$$Q_3 - Q_1 = 25 \Rightarrow Q_3 = Q_1 + 25$$

کوچکترین داده، ۳ است: $\min = 3$

حالا می‌رسیم به جایی که باید مسئله را در ۲ حالت جلو ببریم:

(۱) اختلاف چارک اول با سبیل چپ (منظورش ابتدای سبیل چپ یعنی $\min$)، ۲۶ است:

$$Q_1 - 3 = 26 \Rightarrow Q_1 = 29 \xrightarrow{\text{پس}} Q_3 = Q_1 + 25 = 29 + 25 = 54$$

(۲) اختلاف چارک اول با سبیل چپ، ۳۸ است:

$$Q_1 - 3 = 38 \Rightarrow Q_1 = 41 \xrightarrow{\text{پس}} Q_3 = Q_1 + 25 = 41 + 25 = 66$$

در نتیجه مجموع مقادیر ممکن برای Q_3 برابر است با:

$$54 + 66 = 120$$

۱۲۰- پاسخ: گزینه ۴

مختصات نقطه میانگین را پیدا می‌کنیم:

$$\left. \begin{aligned} \text{میانگین هفته‌ها} &= \frac{1+2+3+4+5+6+7}{7} = 4 \\ \text{میانگین تعداد کالا} &= \frac{8+x+5+y+15+10+12}{7} = \frac{x+y+50}{7} \end{aligned} \right\} \Rightarrow A = \left(4, \frac{x+y+50}{7} \right)$$

جای $x+y$ ، حرف a را قرار می‌دهیم تا ساده‌تر باشد:

$$A = \left(4, \frac{a+50}{7} \right)$$

معادله خط گذرنده از نقطه میانگین $A(4, \frac{a+50}{7})$ و نقطه انتهایی $B(7, 12)$ را باید بنویسیم. بعد در این معادله، اگر $x=9$ قرار دهیم و $y=8$ به ما بدهد، یعنی نقطه $C(9, 8)$ هم باید روی این خط باشد. پس بهتر است خودمان را اذیت نکنیم! حالا که قرار است این سه نقطه روی یک خط باشند، پس شیب خط گذرنده از B و C باید با شیب خط گذرنده از A و B برابر باشد:

$$\left. \begin{aligned} m_{BC} &= \frac{8-12}{9-7} = -2 \\ m_{AB} &= \frac{12 - \frac{a+50}{7}}{7-4} = \frac{34-a}{21} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \frac{34-a}{21} = -2 \Rightarrow 34-a = -42 \Rightarrow a = 76$$

پس: $x+y = 76$

اقتصاد

۱۲۱- پاسخ: گزینه ۴

(الف) صورت سؤال مفهومی را خواسته که بیانگر «کالای سرمایه‌ای» نباشد و تنها گزینه ۴ است که به مفهوم «سرمایه مالی» اشاره دارد نه «کالای سرمایه‌ای»

بررسی گزینه نادرست: «سرمایه مالی» با تبدیل به عوامل تولید به فرایند تولید کمک می‌کند.

(ب) اقتصاددانان دو مورد را بیانگر مفهوم کمیابی می‌دانند:

(۱) منابع و امکانات موجود محدود هستند.

(۲) انسان در بهره‌برداری از منابع و امکانات موجود محدودیت دارد.

کالای ضروری: دارو ← کالایی که برای تأمین نیازهای اولیه مصرف می‌شود و با تغییر قیمت، مصرف ما تغییری نمی‌کند.

کالای سرمایه‌ای: یخچال در مغازه بستنی‌فروشی ← کالای بادوامی که در فرایند تولید از سوی نیروی انسانی به کار گرفته می‌شود.

کالای لوکس: نورافشان ← کالایی که برای تأمین نیازهای کم‌اهمیت‌تر مصرف می‌شود.

۱۲۲- پاسخ: گزینه ۱

(الف)

$$\frac{\text{قیمت کالای سرمایه‌ای}}{\text{عمر مفید کالای سرمایه‌ای}} = \frac{۷۲}{۱۲} = ۶ = \text{هزینه استهلاک}$$

(ج)

$$\text{مقدار کاهش قیمت} = ۷۲ \times \frac{۵}{۱۰۰} (\%) = ۳ / ۶$$

$$\text{قیمت جدید} = ۷۲ - ۳ / ۶ = ۶۸ / ۴$$

حالا که قیمت کالای جدید را به دست آوردیم، می‌توانیم قسمت «ب» را حساب کنیم:

(ب)

$$\frac{\text{استهلاک جدید}}{۱۲} = \frac{۶۸ / ۴}{۱۲} = ۵ / ۷$$

دقت کنید: سؤال از شما خواسته بود که هزینه استهلاک برای ۳ سال را حساب کنید:

$$۵ / ۷ \times ۳ = ۱۷ / ۱$$

۱۲۳- پاسخ: گزینه ۳

منحنی‌ای که صعودی است، همیشه منحنی عرضه است. در منحنی عرضه، افزایش قیمت، با مقدار عرضه رابطه مستقیم دارد. یعنی با افزایش قیمت، مقدار عرضه نیز افزایش می‌یابد.

منحنی عرضه ← افزایش قیمت = ↑ افزایش عرضه ↑

با توجه به نمودار، قیمت در نقطه N نسبت به نقطه M افزایش یافته است در نتیجه میزان عرضه نیز افزایش داشته است.

۱۲۴- پاسخ: گزینه ۲

(الف) در تحکیم بنیان‌های اقتصادی، اصل رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل اوست، نه همچون دیگر نظام‌های اقتصادی تمرکز و شکاف ثروت و سودجویی؛ زیرا در مکاتب مادی، اقتصاد عامل تخریب و فساد می‌شود و در اسلام، طبق مقدمه قانون اساسی «اقتصاد وسیله است، نه هدف».

(ب) بانک توسعه اسلامی مستقر در جده، وابسته به سازمان کنفرانس اسلامی بوده و بانک توسعه‌ای به حساب می‌آید.

(ج) مبادلات بین‌المللی، تنها به کالا و خدمات منتهی نمی‌شود، بلکه در بازارهای نیروی کار و سرمایه نیز قابل مشاهده است و به آن اصطلاحاً «حرکت سرمایه» گفته می‌شود.

(د) علاوه بر امکان خرید حضوری، روش دیگری برای سرمایه‌گذاری در بورس وجود دارد که در آن اشخاص می‌توانند از طریق اینترنت نیز به خرید بپردازند و نمونه‌های چاپی خرید خود را به عنوان رسید دریافت نمایند.

۱۲۵- پاسخ: گزینه ۲

برای حل این مسئله باید به چند نکته دقت کرد:

(۱) حواسمان به تبدیل و تکمیل اطلاعات جدول باشد.

(۲) دقت کنیم که اگر مقدار تولید خالص را خواستند حتماً مقدار استهلاک را کسر کنیم.

(۳) از اطلاعاتی که در صورت سؤال ذکر شده و در جدول نیامده غافل شویم. (مثلاً در این سؤال مقدار و مجموع ارزش مواد غذایی، پوشاک و ماشین‌آلات را در صورت سؤال آورده، نه در جدول)

$$\text{هزینه استهلاک} = \frac{۱}{۴} \times ۴۴ = ۱۱$$

$$\text{ارزش تولید مردم که در خارجند} = \frac{۱}{۳} \times ۳۳ = ۱۱$$

(الف)

استهلاک - خدمات + ارزش تولید مردم کشور که مقیم خارجند + مواد غذایی، پوشاک، ماشین‌آلات = تولید خالص ملی

$$۱۸۹ = ۱۴۵ + ۱۱ + ۴۴ - ۱۱ = \text{تولید خالص ملی}$$

(ب)

خدمات + ارزش تولید خارجی‌ان مقیم کشور + مواد غذایی، پوشاک، ماشین‌آلات = تولید ناخالص داخلی

$$۲۲۲ = ۱۴۵ + ۳۳ + ۴۴ = \text{تولید ناخالص داخلی}$$

$$۲۱۱ = ۲۲۲ - ۱۱ = \text{هزینه استهلاک} - ۲۲۲ = \text{تولید خالص داخلی}$$

$$\frac{\text{تولید خالص داخلی}}{\text{جمعیت کشور}} = \frac{۲۱۱}{۲۵} = ۸ / ۴۴ = \text{سرانه داخلی}$$

۱۲۶- پاسخ: گزینه ۴

(الف) به تمامی مراحل ایجاد ارزش افزوده، «زنجیره خلق ارزش» گفته می‌شود.

(ب) کالاهای راهبردی: کالا و خدماتی که تولید آن‌ها بدون توجه به میزان سود، هزینه و بازار انجام می‌شود.

(ج) یکی از شروط مهم، برای اینکه یک کالا در تولید کل حساب شود، شرط «عبور از بازار» است. طبق این شرط باید در مقابل کالای دریافتی، هزینه‌ای (پول) پرداخت شود. اما کاشت سبزیجات در منزل برای مصرف خانگی، این شرط را ندارد.

۱۲۷- پاسخ: گزینه ۱

(الف) در محدوده بالای قیمت تعادلی «محدوده شماره ۱»، با مازاد عرضه مواجه هستیم.

(ب) نقطه‌ای که در نمودار عرضه و تقاضا با یکدیگر تلاقی پیدا می‌کنند (برخورد می‌کند)، منطقه تعادلی است.

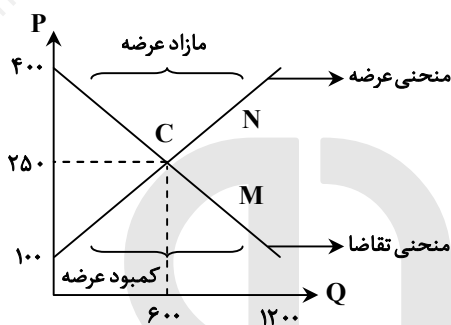
$$\left\{ \begin{array}{l} \text{مقدار} \leftarrow ۶۰۰ \\ \text{نقطه} \leftarrow ۲۵۰ \end{array} \right. C$$

(ج) در محدوده شماره ۳ که پایین قیمت تعادلی قرار دارد، با کمبود عرضه مواجه هستیم.

(د) طراح محترم در این قسمت دچار اشتباه شده است. چون در صورت سؤال ذکر شده است که به ترتیب منحنی تقاضا و عرضه، اما در گزینه درست منحنی تقاضا و عرضه به ترتیب اعلام نشده است.

(ه) در قیمت ۱۰۰ تومان عرضه ۰ واحد و تقاضا ۱۲۰۰ واحد است. در قیمت ۴۰۰

تومان تقاضا ۰ واحد و عرضه ۱۲۰۰ واحد است.

۱۲۸- پاسخ: گزینه ۳

مرحله دوم، مرحله تولید نخ است:

مرحله چهارم، مرحله پوشاک است:

(ب) سه روش برای محاسبات «تولیدات کلی» وجود دارد:

(۱) ارزش افزوده

(۲) روش درآمدی

(۳) روش هزینه‌ای

(ج) در روش هزینه‌ای نگران محاسبه ارزش کالاهای واسطه‌ای نیستیم و روشی که در آن درآمد عوامل تولید با هم جمع می‌شود «روش درآمدی» است.

(د) اقتصاددانان برای جلوگیری از اشتباه حداقل دو روش را انتخاب کرده و جواب‌ها را با هم مقایسه می‌کنند.

۱۲۹- پاسخ: گزینه ۲

(الف) بانک‌های مسکن و کشاورزی، اگرچه جز بانک‌های تخصصی محسوب می‌شوند، اما بیشتر نقش بانک تجاری را ایفا می‌کنند.

(ب) حيازت به معنای برداشت محصول آماده طبیعت، بدون انجام هیچ گونه کاری است. بهره‌برداری مراتع، چوب جنگل‌ها و معادن شامل نمونه‌هایی از آن است، که نتیجه آن موجب مالکیت فردی می‌شود.

(ج) گاهی توسعه یافتگی، معادل غربی شدن تلقی می‌شود، زیرا الگوهای توسعه به طور معمول به تفاوت‌های بومی و محلی کشورها و همچنین به تاریخ، فرهنگ، باورها و ارزش‌های آن‌ها توجه لازم را ندارند.

(د) هرگاه اقتصاددانان برای به دست آوردن شکاف درآمدی، از شکاف هزینه‌ای استفاده می‌کنند، در این حالت درآمد خانوارها، نماینده‌ای از هزینه آن است.

۱۳۰- پاسخ: گزینه ۲

اسکناس‌ها
مسکوکات
سپرده‌ها } نقدینگی
دیداری
غیردیداری
حساب‌های قرض الحسنه

سپرده‌های غیردیداری } شبه پول
مدت‌دار
غیردیداری

(الف) (حذف گزینه‌های ۳ و ۴)

$$مسکوکات = \frac{2}{5} \times 2000 = 800 = \text{ارزش اسکناس‌ها} \times \frac{2}{5}$$

(ب)

قرض الحسنه + (سپرده‌های دیداری - مجموع سپرده‌های دیداری و غیردیداری) = حجم شبه پول
 $2100 = 1280 - (180 - 1000)$ = حجم شبه پول

(ج)

قرض الحسنه + مجموع سپرده‌های دیداری و غیردیداری + مسکوکات + اسکناس‌ها = نقدینگی یا حجم کل پول
 $5080 = 2000 + 800 + 1000 + 1280$ = نقدینگی یا حجم کل پول

۱۳۱- پاسخ: گزینه ۱

(الف) ردیف ۴ جدول، نشان‌دهنده وضعیت تعادل است.

قیمت تعادلی ← ۲۰۰

مقدار تعادلی ← ۶۰۰ واحد (برابری عرضه و تقاضا)

(ب) کمبود عرضه مربوط به قیمت‌ها کمتر و پایین‌تر از تعادل است. یعنی ردیف‌های ۱، ۲ و ۳

(ج) مازاد عرضه مربوط به قیمت‌های بالاتر از تعادل است. یعنی ردیف‌های ۴، ۵، ۶ و ۷

۱۳۲- پاسخ: گزینه ۴

(الف) سیاست تثبیت اقتصادی به دو دسته سیاست پولی و سیاست مالی تقسیم می‌شود.

(حذف گزینه‌های ۱، ۲ و ۳)

(ب) دولت برای مدیریت کلان کشور، علاوه بر سیاست پولی از ابزارهای مالی هم استفاده می‌کند.

(ج) اصطلاحاتی که اقتصاددانان برای پیگیری مقاوم‌سازی استفاده می‌کنند:

ثبات اقتصادی، استحکام اقتصادی، ضد شکنندگی، تاب‌آوری اقتصادی، پایداری

(د) نفت خام ثروت عمومی است و فروش آن نباید درآمد محسوب شود.

۱۳۳- پاسخ: گزینه ۱

(الف) تورم نتیجه و پیامد کاهش قدرت خرید پول است.

(ب) پول در مقابل سطح عمومی قیمت‌ها، قدرت خرید خود را حفظ نکرده است.

(ج) یکی از دلایل مهم کاهش قدرت خرید پول جامعه، حجم زیاد پول نسبت به تولید جامعه است.

(د) رابطه قدرت خرید پول (یا ارزش پول) با سطح عمومی قیمت‌ها یک رابطه غیرمستقیم است.

(ه) از آنجایی که یک واحد پول نتوانسته ارزش خود را در طول زمان حفظ کند پس عنوان می‌شود که قدرت خرید پول دستخوش تغییر شده است.

(و) قدرت خرید پول جامعه به سطح عمومی قیمت‌ها وابسته است.

۱۳۴- پاسخ: گزینه ۳

با توجه به جدول صورت سؤال، متوجه می‌شویم که محاسبه مالیات، با نوع «نرخ مالیاتی تصاعدی طبقه‌ای» است و نحوه تشخیص آن، وجود عبارت «نسبت به مازاد» در جدول است و با دانستن همین نکته شما به پاسخ می‌رسید، چون این مورد فقط و تنها در گزینه ۳ به‌درستی اشاره شده است.

A صفر = مالیات طبقه

$$B \xrightarrow{\text{مالیات}} 100 \times 15\% = 15 \quad 150 - 250 = 100 = \text{درآمد مشمول}$$

$$C \xrightarrow{\text{مالیات}} 100 \times 20\% = 20 \quad 250 - 350 = 100 = \text{درآمد مشمول}$$

$$D \xrightarrow{\text{مالیات}} 100 \times 25\% = 25 \quad 350 - 450 = 100 = \text{درآمد مشمول}$$

$$E \xrightarrow{\text{مالیات}} 450 \times 35\% = 157.5 \quad 450 - 900 = 450 = \text{درآمد مشمول}$$

$$F \xrightarrow{\text{مالیات}} 14100 \times 45\% = 6345 \quad 9000 - 15000 = 11900 = \text{درآمد مشمول}$$

$$15 + 20 + 25 + 157.5 + 6345 = 6562.5 = \text{حجم مالیات‌های ماهیانه}$$

$$12 \times 6562.5 = 78750 = \text{مالیات سالیانه}$$

$$15000 - 6562.5 = 8437.5 = \text{مالیات ماهانه} - \text{کل درآمد ماهانه} = \text{مانده ماهانه خالص}$$

(ج) نرخ تصاعدی طبقه‌ای

(د) البته که ویژگی نرخ تصاعدی طبقه‌ای نیست. در گزینه ۳ تعریف نرخ ثابت مالیاتی آورده شده است.

۱۳۵- پاسخ: گزینه ۴

مربوط به جدول صفحه ۸۲ کتاب درسی است.

الف) ۴۳ کشور با توسعه انسانی ضعیف

نرخ مرگومیر در هر ۱۰۰۰ تولید ← ۸۹/۴

متوسط امید به زندگی در آغاز تولد ← ۶۰/۵ سال

ب) ۴۹ کشور با توسعه انسانی زیاد

نرخ باسوادی بزرگسالان نزدیک به ۱۰۰

متوسط امید به زندگی در آغاز تولد ۸۰/۵

ج) درآمد سرانه سالانه در ۵۰ کشور در حال توسعه فقیر از ۱۶۰۰ دلار کمتر است. در حالی که هیچ یک از ۲۰ کشور توسعه یافته، درآمد سرانه سالیانه شان کمتر از ۴۰,۰۰۰ دلار نیست.

د) در سال ۲۰۱۵ میلادی تولید ناخالص داخلی سرانه در کشور سوئیس ۸۰۶۷۵ دارد و در سودان در حدود ۲۲۱ دلار بوده است.

ادبیات اختصاصی

۱۳۶- پاسخ: گزینه ۱

عبارات «ج» و «د» مربوط ویژگی‌های ادبی در سبک خراسانی هستند.

۱۳۷- پاسخ: گزینه ۴

متن آورده شده از کتاب «ترجمه تفسیر طبری» است که در «دوره سامانی» نوشته شده و البته در انتهای درس ۷ علوم و فنون دهم نیز آورده شده است. هرچند طرح اینگونه سؤالات ارزش علمی ندارد، اما به هر حال از روی مواردی چون «کاربرد کلمات مهجور، به کارگیری جملات کوتاه و تکرار کلمات» می‌توان به دوره اثر و نوع آن پی برد.

۱۳۸- پاسخ: گزینه ۱

مکاتیب و مجالس سبعة: مولانا

نفحات الانس و بهارستان: جامی

صد پند و رساله دلگشا: عبید زاکانی

عشاق نامه و لمعات: فخرالدین عراقی

۱۳۹- پاسخ: گزینه ۲

جامی «نفحات الانس» را به شیوه تذکرة الاولیاء عطار نیشابوری نوشته است.

۱۴۰- پاسخ: گزینه ۳

بررسی گزینه‌ها از نظر قلمرو فکری:

گزینه ۲: اعتقاد به قضا و قدر: از ویژگی‌های فکری سبک عراقی

گزینه ۴: پرداختن به عشق: از ویژگی‌های فکری سبک عراقی

گزینه ۱: پرهیز از زهد ریایی: از ویژگی‌های فکری سبک عراقی

گزینه ۳: مدح و ستایش پادشاه: از ویژگی‌های سبک خراسانی

۱۴۱- پاسخ: گزینه ۲

این بیت مربوط به یکی از اشعار فرخی یزدی است. (لازم به بیان این نکته نیست که این نوع سؤالات، فاقد ارزش علمی هستند!)

۱۴۲- پاسخ: گزینه ۱

«شمس و طغرا» اثر محمدباقر میرزا خسروی و «بره گمشده راعی» از آثار هوشنگ گلشیری است

۱۴۳- پاسخ: گزینه ۳

این گزینه به ویژگی‌های زبانی شعر معاصر پرداخته است و از روی ترکیب‌های «زبان شعر» و «جمله‌بندی‌های ساده» نیز می‌توان به آن پی برد.

۱۴۴- پاسخ: گزینه ۲

«داستان باستان» از میرزا حسن خان بدیع، «جای پای خون» اثر سید مهدی شجاعی، «همسایه‌ها» نوشته شده توسط احمد محمود و «تهران

مخوف» از آثار مرتضی مشفق کاظمی است

۱۴۵- پاسخ: گزینه ۴

استعاره مکنیه: خنده مهتاب

در این بیت استعاره مصرحه دیده نمی‌شود.

بررسی سایر ابیات:

گزینه ۱: تضاد: بستن و بگسیختن / مجاز: زلف اینجا مجاز از خود معشوق است که شاعر دلبسته آن شده است. (هرچند که این یک نسبت ادبی رایج است که جایگاه دل عاشق در زلف یار است، اما مجبور به مجاز گرفتن هستیم!)

گزینه ۲: لف و نشر: زلف و رخ با سایه و روشن / مجاز: چمن مجاز از باغ

گزینه ۳: ایهام: دور از لب (از لب تو به دور باد / وقت دوری از لب تو) / استعاره مکنیه: شمع سیه‌روز / استعاره مصرحه: آتش استعاره از

عشق / آب استعاره از اشک

۱۴۶- پاسخ: گزینه ۴

در ابیات صورت سؤال و هر سه گزینه دیگر استعاره‌های مکنیه به کار رفته اما در گزینه چهارم استعاره از نوع مصرحه است.
«تراویدن مهتاب، کام حرص، سلام کردن باغ، پیاده رفتن سبزه، سوار رسیدن غنچه، تشرویی گردون و خنده برق» همگی از نوع مکنیه هستند. در گزینه چهارم «لعل» استعاره مصرحه از لب است.

۱۴۷- پاسخ: گزینه ۳

تشبیه: «کوه جنون» اضافه تشبیهی است / استعاره: «خنده بهار»، استعاره مکنیه است / ایهام تناسب: «شیرین» در معنای مزه شیرین و «شیرین» به عنوان معشوقه که با فرهاد تناسب دارد / حس آمیزی: خنده شیرین

۱۴۸- پاسخ: گزینه ۳

به نظر می‌آید منظور طراح سؤال این بوده است که: «چند بیت از ابیات زیر وجه شبه دارند»
ووجه شبه به کار رفته: روی از نقاب بیرون کردن / آب از سر گذشتن / درفشان بودن + از دود داغی به دل داشتن

۱۴۹- پاسخ: گزینه ۴

بیت الف: «جام» مجاز از شراب است. / تشخیص: جگر تشنه بودن جام
بیت د: «در و سر»، جناس اختلافی دارند. / «ترک سر گفتن» کنایه از گذشتن از جان است.

۱۵۰- پاسخ: گزینه ۱

آب چشم من (مشبه) چون (ادات) دانه انار (مشبه‌به) است. وجه شبه حذف شده است.
بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) مرغان چمن: مشبه / چو: ادات / من: مشبه‌به / عاشق و مست بودن: وجه شبه
(۳) خورشید: مشبه / همچو: ادات / بندگان: مشبه‌به / بوسه بر جناب دادن: وجه شبه
(۴) آن: مشبه / همچو: ادات / سرو و صنوبر: مشبه‌به / یک قبا بودن و پروا نداشتن: وجه شبه

۱۵۱- پاسخ: گزینه ۲

آرایه‌ها:

کنایه: د / «سیه‌روزی» کنایه از بیچارگی و بدبختی

جناس: الف / وفا و جفا - بر و سر

ایهام تناسب: ب / «مات و شاه» در دایره معانی شطرنج با هم تناسب دارند.

استعاره: ه / «زلف سرکش» استعاره مکنیه است. «سر بر زانو گذاشتن بنفشه» نیز تشخیص و استعاره مکنیه است.

لف و نشر: ج / «مژه و ابرو» با «تیر و کمان»

۱۵۲- پاسخ: گزینه ۳

بررسی ابیات:

الف) «گویم» در مصراع اول به معنای «فعل گفتن» است و در مصراع دوم به معنای «گوی و توپ» است.

ج) «بری» در مصراع اول صفت است و به معنای «تهی و پاک» می‌باشد، اما در مصراع دوم «فعل مضارع التزامی از مصدر بردن» است.

د) «نیست» در مصراع اول به معنای «وجود ندارد» و در مصراع دوم «فعل اسنادی» است.

در ابیات «ب» و «ه» به ترتیب «به من» و «تو باشد» ردیف هستند.

۱۵۳- پاسخ: گزینه ۳

«زیبایی و بگشایی» کلمات قافیه هستند / «ا» در هر دو حرف قافیه و بر اساس قاعده و تبصره ۱ است / «یی» حروف الحاقی است.

۱۵۴- پاسخ: گزینه ۴

وزن مصراع داده شده با بیت گزینه چهارم یکسان است. (سروده شده در وزن مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن یا مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱: مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

۲: فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

۳: مفاعلن فاعلاتن مفاعلن فاعلن

۱۵۵- پاسخ: گزینه ۱

بررسی گزینه‌ها:

(۱) اختیار زبانی ندارد. اختیار وزنی: ابدال در آخر مصراع دوم (فعلن تبدیل شده به فعلن) / آمدن هجای کشیده در انتهای مصراع (گفت)

(۲) اختیار زبانی: حذف همزه (حافظ ار). اختیار وزنی: ابدال در آخر مصراع دوم (فعلن تبدیل شده به فعلن) / آمدن هجای کشیده در انتهای مصراع (نست)

(۳) اختیار زبانی: حذف همزه (کن آنچنان). اختیار وزنی: آمدن هجای کشیده در انتهای مصراع (رفت)

(۴) اختیار زبانی: حذف همزه (زنهار از آن). اختیار وزنی: آمدن هجای کشیده در انتهای مصراع (رفت)

۱۵۶- پاسخ: گزینه ۲

اختیار ابدال: تبدیل فعلن در انتهای مصرع اول به فعلن (باشد نیست)

بلند بودن هجای پایانی: نیست

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: هجای آخر «سایه» به ضرورت وزن، بلند خوانده می‌شود.

۱۵۷- پاسخ: گزینه ۱

وزن گزینه ۱ «مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلن» است و قابلیت تقسیم بندی به دو شکل را ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن = مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن

(۳) مفعول مفاعیلن مفاعیلن فعولن = مستفعل مستفعل مستفعل مستف

(۴) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن = مستفعل فعولن مستفعل فعولن

۱۵۸- پاسخ: گزینه ۳

وزن این بیت «مفعول مفاعیلن مفاعیلن فعولن» یا «مستفعل مستفعل مستفعل مستف» است که دوری یا دولختی نیست.

بررسی وزن سایر گزینه‌ها:

(۱) مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن (۲) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن (۴) مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

۱۵۹- پاسخ: گزینه ۱

وزن صحیح: مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

۱۶۰- پاسخ: گزینه ۳

در این بیت تنها یکبار از اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه استفاده شده است. (کسره اضافی در «آب قدمش»)

۱۶۱- پاسخ: گزینه ۴

در هر دو بیت صورت سؤال و گزینه ۴ به مفهوم «از خودگذشتگی برای کمک به دیگران» اشاره شده است. مفاهیم سایر ابیات:

(۱) جان‌بازی و فداکاری عاشقانه

(۲) محروم ماندن عاشق از وصال

(۳) سختی کشیدن و ظلم دیدن عاشق

۱۶۲- پاسخ: گزینه ۲

در هر دو بیت صورت سؤال و گزینه ۲ به مفهوم «آینده‌نگری اقتصادی و برابر کردن دخل و خرج» اشاره شده است.

۱۶۳- پاسخ: گزینه ۴

محتوای مشترک تمام ابیات جز بیت ۴، «جاودانگی عشق» است. در حالی که در بیت چهارم شاعر به «فتنه‌انگیزی چشم معشوق» اشاره کرده است.

۱۶۴- پاسخ: گزینه ۴

در ابیات «ب» و «ه» به مفهوم انتظار اشاره شده است.

مفاهیم سایر ابیات:

الف) منتظر غم عشق بودن (!)

ج) لزوم جان‌بازی در راه عشق

د) وصال عاشق و معشوق

۱۶۵- پاسخ: گزینه ۱

عربی اختصاصی

۱۶۶- پاسخ: گزینه ۳

هذه: این (رد گزینه ۱) / هذه أمتكم: این، امت شماست (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / أمة واحدة: امتی یگانه (رد گزینه ۴) / فقط: اضافی است.

۱۶۷- پاسخ: گزینه ۳

إننا نرى: می‌بینیم (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / الكثير من البط: بسیاری از اردک‌ها (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / في الماء البارد: در آب سرد (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / في الشتاء: در زمستان (رد سایر گزینه‌ها) / الإنسان ليس كذلك: و حال آنکه (در حالی که) انسان این چنین نیست (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

۱۶۸- پاسخ: گزینه ۴

ما من شجرة: هیچ درختی نیست (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / نکتة مهم: بعد از لای نفی جنس «و ما من...»، فعل به صورت التزامی ترجمه می‌شود (تُعْرَس: کاشته شود) (رد سایر گزینه‌ها) / و لها فائدة للناس (جملة وصفیه): برای مردم فایده‌ای داشته باشد (رد سایر گزینه‌ها) / تُثمر: میوه می‌دهند (رد سایر گزینه‌ها)

۱۶۹- پاسخ: گزینه ۲

ما أسرع: چقدر سریع است (رد سایر گزینه‌ها) // في تخریب بیئتنا: در خراب کردن محیط زیست ما (رد گزینه‌های ۱ و ۳) // إن لم يتحقق: اگر محقق نشود (رد گزینه ۴) // فهو مهددٌ للبشرية: و این تهدید کننده بشریت است. (رد گزینه‌های ۱ و ۴)

۱۷۰- پاسخ: گزینه ۴

كان يُراقب ... مراقبةً: بی‌گمان ... مراقبت می‌کرد (رد سایر گزینه‌ها) // كانت تتغذى: تغذیه می‌کردند (رد سایر گزینه‌ها) // و هذه سنة الطبيعة: و این، سنت طبیعت است (رد گزینه‌های ۱ و ۲)

۱۷۱- پاسخ: گزینه ۳

كلنا: همه ما / لدينا: داریم / فلهذا لا نُفكر بالتغيير: لذا به تغییر فکر نمی‌کنیم / نکته: «لدي، عند، ل» همراه اسم یا ضمیر به صورت «دارد و مشتقاتش» ترجمه می‌شود.

۱۷۲- پاسخ: گزینه ۱

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) يَزِدُّ: افزایش می‌یابد / بسبب ذهاب: به دلیل رفتن / لقضاء الغُلات الأسبوعية: برای گذراندن تعطیلات هفتگی

(۳) تُنتِج: تولید می‌شود (فعل مجهول)

(۴) أمواجاً صوتية: امواجی صوتی / للتعرف: برای شناسایی

۱۷۳- پاسخ: گزینه ۱

كشاورزان استخراج کردند: إستخرج الفلاحون (رد سایر گزینه‌ها) // نکته: اگر فاعل پس از فعل بیاید، فعل در ابتدای جمله به صورت مفرد می‌آید / از چاه روستا: من بئر القرية (رد گزینه‌های ۳ و ۴) // آبی: ماء (رد گزینه ۴)

۱۷۴- پاسخ: گزینه ۲

ترجمة عبارت: «بی‌شک نفس (انسان) بسیار امرکننده به بدی است.» که در گزینه ۲ به مفهوم انسانی که علمی ندارد، اشاره شده است.

۱۷۵- پاسخ: گزینه ۱

خبره «على الناس» ← خبره «لذو فضل»

۱۷۶- پاسخ: گزینه ۳

حروفه الأصلية: (ش م ت) ← حروفه الأصلية: (ش ت م) مبني ← معرب

۱۷۷- پاسخ: گزینه ۴

من باب «تفعّل» ← من باب «تفعيل»

۱۷۸- پاسخ: گزینه ۲

خوانش «سلاح» در عربی به صورت «سِلَاح» است / «مُطَهَّرًا» اسم فاعل به معنای «پاک کننده» می‌باشد.

۱۷۹- پاسخ: گزینه ۲

در گزینه ۲ لام عِلَّت فعل اول را می‌رساند. «پدرم با ما سخن گفت تا از خطراتی که در برابر ماست، آگاه شویم!»

در سایر گزینه ها به معنای باید می‌باشد.

(۱) اگر بخواهیم در آب شنا کنیم، باید از عمق آن آگاه باشیم!

(۳) باید آگاه باشیم تا زیبایی طبیعت را در هر چیزی ببینیم!

(۴) همانا امتحانات نزدیک است، باید به فرصت کوتاه خود آگاه باشیم!

۱۸۰- پاسخ: گزینه ۱

(۱) «تنتخب» فعل شرط و «هي مُفيدة لك» جواب شرط جمله اسمیه است.

(۲) ما أرضی: «ما»ی نفی هست و در اسلوب شرط دو فعل باید در عبارت وجود داشته باشد.

(۳) «ما من» به معنای «هیچ ... نیست» می‌باشد. (هیچ دانشمندی نیست که به علمش عمل کند مگر این که خیر را در نتیجه عملش ببیند!)

(۴) «ما» اسم پرسشی است.

۱۸۱- پاسخ: گزینه ۴

معدود اعداد ۱۱ تا ۹۹، مفرد است. پس «إثنتي عشرة سنة» درست است.

۱۸۲- پاسخ: گزینه ۲

اسم‌های مرفوع در گزینه‌ها:

(۱) الأولاد: فاعل / المؤدّبون: صفت / مقدّس: خبر حروف مشبّهه (۲) مصابيح: نائب فاعل / منورة: صفت / ألوان: مبتدا / متعدّدة: خبر

(۳) أكبر: خبر حروف مشبّهه (۴) هذه: مبتدا / صفات: خبر / المؤمنون: فاعل

۱۸۳- پاسخ: گزینه ۴

خبر در سایر گزینه‌ها به ترتیب «محبوب»، «قریبه» و «جناح» می‌باشد که اسم هستند اما در گزینه ۴ «یکون» می‌باشد که فعل است. ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) شاید دانشمندی که او را انتظار می‌کشم و درباره او صحبت کردم، برای تو نیز دوست‌داشتنی باشد!
- (۲) از رحمت خدا ناامید نشوید؛ زیرا او به نیکوکاران نزدیک است!
- (۳) دوستان را گرامی بدار؛ گویی آن‌ها بال تو هستند که به وسیله آن پرواز می‌کنی!
- (۴) ای کاش غذای بیچارگان از آنچه ما می‌خوریم، باشد!

۱۸۴- پاسخ: گزینه ۳

در این گزینه مستثنی‌منه نیامده و جمله پیش از «إلا» نیز منفی است. مستثنی‌منه در سایر گزینه‌ها عبارت است از:

- (۱) «أحد» (۲) «غذاء» (۴) «شیئا»

ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) کسی به ما نیکی نمی‌کند، مگر کسی که به او نیکی شود!
- (۲) جغدها در مزرعه غذایی جز موش‌ها نمی‌خورند!
- (۳) باران‌های اسیدی فقط باعث آلودگی در هوا می‌شوند!
- (۴) شخص بدبین در هر فرصتی چیزی جز سختی نمی‌بیند!

۱۸۵- پاسخ: گزینه ۱

در گزینه ۱ «إجعل» فعل مخاطب است و ساختار منادی می‌باشد. بعد منادی فعل‌های غایب نمی‌آیند و فعل‌های «حافظوا»، «یُعین» و «یُجیب» فعل‌های غایب هستند. در ضمن در گزینه‌های ۳ و ۴ ضمائر غایب هم ذکر شده‌اند.

تاریخ

۱۸۶- پاسخ: گزینه ۱

در گاه‌شماری اوستایی دوره ساسانیان، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌شد. سپس پنج روز اضافی را به نام «اندرگاه» (پنجه) به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند.

۱۸۷- پاسخ: گزینه ۳

حدود ۵ هزار سال پیش، نخستین شهرها در فلات ایران به وجود آمد. شوش و چغامیش در خوزستان، شهداد و جیرفت در کرمان، شهر سوخته در سیستان و سیلک در کاشان از جمله این شهرها بودند.

۱۸۸- پاسخ: گزینه ۱

داریوش به‌منظور «دفع حملات قبایل صحراگرد سکایی»، به مناطق دوردستی در شمال دریای سیاه و جنوب روسیه کنونی لشکرکشی کرد.

۱۸۹- پاسخ: گزینه ۲

در دوران «اشکانیان» و به‌ویژه «ساسانیان»، کاربرد پول به‌خصوص در شهرها گسترش یافت و سکه‌های نقره‌ای و مسی در مبادلات تجاری در منطقه وسیعی به جریان افتاد. تعداد فراوانی از سکه‌های ساسانی، در ایران و سرزمین‌های هم‌جوار یافت شده است.

۱۹۰- پاسخ: گزینه ۴

با به قدرت رسیدن «اشکانیان»، جریان دادوستد به‌ویژه بازرگانی خارجی رونق اساسی گرفت که یکی از عوامل مهم این رونق، برقراری روابط سیاسی و تجاری میان ایران و چین در پی گشایش جاده معروف ابریشم بود. جاده معروف به ابریشم که چین را از طریق ایران به اروپا متصل می‌کرد در دوره «هان» گشایش یافت.

۱۹۱- پاسخ: گزینه ۱

تغییر قبیله مسلمانان از بیت‌المقدس به سوی مکه، یکی از اقداماتی بود که به فرمان الهی و در پی «بهانه‌جویی یهودیان» انجام گرفت.

۱۹۲- پاسخ: گزینه ۲

عثمان بن عفان (خلیفه سوم)، روش متفاوتی نسبت به خلفای پیش از خود در پیش گرفت. وی حکم‌بن ابی‌العاص را که پیامبر ﷺ به طائف تبعید کرده بود، به مدینه بازگرداند.

۱۹۳- پاسخ: گزینه ۴

از میان سلسله‌های حکومتی ایران پس از اسلام (در قرون ۳ و ۴ هجری)، «طاهریان» و «سامانیان» ریشه در خاندان‌های کهن دهقانی منطقه خراسان و ماوراءالنهر داشتند.

۱۹۴- پاسخ: گزینه ۴

«ایلخانان» مغول از مشوقان پدید آوردن شاهنامه‌های مصور به شمار می‌روند. نمونه باقی‌مانده آن، شاهنامه مشهور به دموست است.

۱۹۵- پاسخ: گزینه ۴

مسجد شیخ لطف‌الله، به لحاظ وسعت و ابعاد، کوچک‌تر از مسجد جامع عباسی است، اما از نظر فن معماری و زیباشناسی از آثار بی‌نظیر معماری ایران به شمار می‌رود. از ویژگی‌های شاخص هر دو مسجد، «کاشی‌کاری هنرمندانه‌ای است که تحسین و شگفتی هر بیننده‌ای را برمی‌انگیزد».

۱۹۶- پاسخ: گزینه ۴

دارالفنون یکی از مدارسی بود که با هدف «آموزش علوم مختلف و فنون جدید به دانشجویان ایرانی، در داخل کشور» و با ایده و پیگیری امیرکبیر، تأسیس شد. امیرکبیر قصد داشت تا آموزش دانشجو در داخل کشور را جایگزین فرستادن آن‌ها به خارج کند تا از این طریق بتواند بر محتوا و اساتید و روش‌های تدریس، نظارت بیشتری داشته باشد. از دیگر اهداف امیرکبیر برای تأسیس مدرسه دارالفنون، «آموختن دانش نظامی جدید و اشاعه آن و نیز تقویت توان جنگی و دفاعی کشور» بود.

۱۹۷- پاسخ: گزینه ۳

بی‌نتیجه ماندن قرارداد ۱۹۱۹ این نکته را به انگلیسی‌ها یادآور شد که آگاهی مردم به‌خصوص بعد از ماجرای مشروطه بالا رفته و نمی‌توانند مانند هندوستان، ایران را به خاک بریتانیا اضافه کنند. در نتیجه مأموران انگلستان در ایران تصمیم گرفتند تا شخص مورد اعتماد خود را به حکومت برسانند تا از طریق او بتوانند به‌صورت غیرمستقیم اهداف خود را در ایران پیاده کنند. در نتیجه، دولت انگلستان برای دستیابی به اهداف خود، درصدد «تغییر حکومت ایران» برآمد.

۱۹۸- پاسخ: گزینه ۳

«سپهبد حاجعلی رزم‌آرا» در مقام نخست‌وزیر ایران «از سیاست انگلستان جانب‌داری می‌کرد» و با ملی‌شدن صنعت نفت مخالف بود. پس از اعدام انقلابی رزم‌آرا به‌دست خلیل طهماسبی، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی‌شدن صنعت نفت برداشته شد.

۱۹۹- پاسخ: گزینه ۴

پس از آنکه «حاج آقا مصطفی، فرزند ارشد امام خمینی^(ره)، به‌طرز مشکوکی از دنیا رفت»، حضرت امام، رحلت وی را از الطاف خفیه الهی برای انقلاب اسلامی خواند.

۲۰۰- پاسخ: گزینه ۲

پس از دستگیری اعضای گروه فرقان، «سازمان مجاهدین خلق (منافقین)» ترور را آغاز کردند و عده زیادی از مسئولان و شمار کثیری از مردم عادی را در کوچه و بازار به شهادت رساندند. بنابراین، گزینه ۲ درباره گروهک منافقین و سایر گزینه‌ها درباره گروه فرقان هستند.

جغرافیا

۲۰۱- پاسخ: گزینه ۴

سازمان سنجش گزینه ۲ را به‌عنوان کلید معرفی کرده است، این پاسخ که «میزان حضور وسایل نقلیه و عابران در خیابان‌های یک شهر به اوج خود رسیده است» با پرسش «دلایل افزایش جمعیت در شهرها چیست؟»، تناسب چندانی ندارد. به نظر می‌رسد گزینه ۴ می‌تواند تناسب بیشتری با محتوای خواسته‌شده، داشته باشد.

۲۰۲- پاسخ: گزینه ۲

«علت شکل‌گیری رشته‌کوه‌های بشاگرد، برخورد خرده‌صفحات عمان و ایران است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۳ به عامل شکل‌گیری «گل‌فشان‌ها» اشاره دارد.

گزینه‌های ۱ و ۴ نیز به مفهوم «فرسایش» اشاره دارند که از عوامل «تغییردهنده» ناهمواری‌ها به شمار می‌رود و نه از عوامل شکل‌گیری آن‌ها.

۲۰۳- پاسخ: گزینه ۳

برای وقوع بارش دو عامل مورد نیاز است: (۱) وجود هوای مرطوب (نزدیکی به پهنه‌های آبی) و (۲) عامل صعود. هریک از این دو عامل که وجود نداشته باشد، بارندگی ایجاد نمی‌شود.

مناطق جنوبی کشور و نزدیک به دریای عمان و خلیج فارس (مانند شیراز) در فاصله کمی از مدار رأس‌السرطان قرار دارند. در حوالی مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، به‌علت سنگینی و فرونشینی هوا، کمربند پرفشار جنب حاره‌ای تشکیل می‌شود که دارای آب‌وهوای گرم و خشک است که «مانع از صعود هوا و تشکیل ابر و بارندگی می‌شود».

تبریز در عرض جغرافیایی بالاتری از شیراز قرار دارد و به‌علت مایل‌تر بودن زاویه تابش نور خورشید، هوای این شهر سردتر از شیراز است. در هوای سرد، تعداد مولکول‌های هوا در واحد حجم بیشتر است و رطوبت موجود در هوای سرد نیز سریع‌تر متراکم می‌شود و به نقطه اشباع می‌رسد. به همین دلیل، میزان بارش در تبریز بیشتر از شیراز است.

۲۰۴- پاسخ: گزینه ۳

اگر سیاست کنترل جمعیت در ابعاد شدید ادامه پیدا کند، جمعیت کشور به‌تدریج دچار پیری می‌شود. بنابراین از طریق «افزایش رشد طبیعی جمعیت» (افزایش میزان مولد نسبت به مرگ‌ومیر) از پیری جمعیت جلوگیری کرد.

۲۰۵- پاسخ: گزینه ۱

«چگونگی قرارگیری پدیده‌های طبیعی و انسانی»، شکل‌های مختلفی از سکونتگاه را در سطح زمین به وجود آورده است. توجه: شرایط جغرافیایی (طبیعی، انسانی) در «حذف» یا «گسترش» سکونتگاه‌ها اثرگذار هستند و نه در شکل‌گیری اشکال متنوعی از آن‌ها.

۲۰۶- پاسخ: گزینه ۳

(۱) ویژگی اصلی هر ناحیه، «وحدت و همگونی نسبی» عناصر طبیعی و انسانی در آن است.
(۲) هر ناحیه جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آن‌ها «تفاوت» دارد. بنابراین، وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به‌طوری که هر واحد در عین برخورداری از شباهت و همگونی داخلی، با واحد مجاور تفاوت داشته باشد، در واقع «ناحیه‌بندی» کرده‌ایم.

۲۰۷- پاسخ: گزینه ۳

تصویر مورد سؤال، هوای کم‌فشار را نشان می‌دهد. در ناحیه استوا به‌علت زاویه مستقیم تابش خورشید و گرمای همیشگی، یک کانون کم‌فشار ایجاد می‌شود. علت این امر آن است که وقتی هوای یک منطقه گرم می‌شود، مولکول‌های هوا سریع‌تر حرکت می‌کنند و از هم فاصله می‌گیرند؛ در نتیجه، از وزن و فشار هوا در واحد حجم کاسته می‌شود.

۲۰۸- پاسخ: گزینه ۴

عبارت‌های (ب) و (د) نادرست هستند؛ زیرا:

- میزان تولید ترکیبات آلی و توده زیستی که از آن‌ها حاصل می‌شود، بین زیست‌بوم‌های مختلف، متفاوت است؛ نه در یک زیست‌بوم واحد.
- با توجه به نمودار صفحه ۵۷ کتاب درسی، «کمترین» میزان تولید ماده آلی مربوط به «بیابان» هاست که همه آن‌ها در نزدیکی قطب قرار ندارند.

۲۰۹- پاسخ: گزینه ۲

معمولاً کشورها برای اینکه تأثیرات منفی تجارت خارجی (صادرات و واردات) را بر صنایع و اقتصاد خود کاهش دهند و به رونق اقتصادی دست یابند، کارهایی انجام می‌دهند. برخی از این کارها عبارت‌اند از: وضع تعرفه‌های گمرکی و مالیات بر کالاهای وارداتی، محدود یا ممنوع کردن واردات برخی کالاها در دوره‌های زمانی خاص، «تشکیل اتحادیه‌های اقتصادی - تجاری منطقه‌ای» و ایجاد مناطق آزاد تجاری. با توجه به عبارت زیر از کتاب درسی، گزینه ۱ هم می‌تواند درست باشد:

اتحادیه‌های اقتصادی - تجاری منطقه‌ای، میان کشورهای همسایه شکل می‌گیرد. کشورهای عضو این اتحادیه‌ها سعی می‌کنند «مالیات‌ها و تعرفه‌های گمرکی را بین خودشان کاهش دهند یا بردارند» تا تجارت بین کشورهای منطقه، افزایش یابد و به رونق و توسعه اقتصادی کشورها کمک شود.

۲۱۰- پاسخ: گزینه ۱

در نظام سیاسی «ناحیه‌ای یا ترکیبی» مانند نظام سیاسی کشورهای انگلستان و عراق، یک یا چند بخش کوچک به‌صورت ناحیه‌ای و خودمختار اداره می‌شود و حکومت مرکزی نقش هماهنگ‌کننده و ارتباط‌دهنده دارد (عبارت الف). در این نظام سیاسی، فقط یک یا چند بخش کوچک به‌صورت ناحیه‌ای و خودمختار اداره می‌شوند و مناطق خودمختار، اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه‌ای در ناحیه خود دارند (عبارت ج).

۲۱۱- پاسخ: گزینه ۱

شهر رشت در مقایسه با شهرهای بزرگ‌تر (تهران، کرج، مشهد و...)، حوزه نفوذ محدودتری دارد. نکته: به محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه کالا و انواع خدمات دریافت می‌کند و بین آن محدوده و سکونتگاه جریان کالا، خدمات و رفت‌وآمد افراد وجود دارد، حوزه نفوذ سکونتگاه می‌گویند.

۲۱۲- پاسخ: گزینه ۴

«توجه به عدالت در توسعه»: بین مناطق کشور باید از نظر دسترسی به منابع و امکانات تعادل برقرار شود. به‌موجب این ویژگی آمایش سرزمین، همه مردم کشور باید بتوانند با کمترین هزینه به امکانات و خدمات موردنیاز خود (مانند حمل‌ونقل) دسترسی عادلانه داشته باشند. «توجه به نیازهای حال و آینده»: در برنامه‌ریزی‌های عمرانی مانند احداث صنایع و جاده‌ها، باید نیازهای مناطق مختلف کشور در نظر گرفته شود.

۲۱۳- پاسخ: گزینه ۳

مناسب‌ترین مسیر برای متصل کردن دو شهرک مسکونی واقع در دو طرف یک منطقه کوهستانی، ترکیبی از مسیر طولانی و کوتاه (تونل کوتاه) است؛ زیرا بدون تونل، مسیر بسیار طولانی می‌شود و اگر کل مسیر هم بخواهد تونل باشد، هم هزینه‌های ساخت تونل زیاد است و هم مسیر بسیار کوتاه تونل، می‌تواند ترافیک ایجاد نماید.

۲۱۴- پاسخ: گزینه ۴

به حجم آبی که در زمانی مشخص از یک مقطع معین رود عبور می‌کند، آبدی رود (دبی) می‌گویند که واحد آن مترمکعب بر ثانیه است. اگر حجم آب رودخانه از میانگین آبدی سالیانه آبدی آن بیشتر شود، سیل رخ می‌دهد.

۲۱۵- پاسخ: گزینه ۱

تصویر مورد سؤال، هدایت انشعابات شبکه زهکشی به‌سوی یک کانال مصنوعی را نشان می‌دهد. در این نوع از شبکه زهکشی، سرعت تخلیه رواناب افزایش و نفوذپذیری و زمین‌لغزش کاهش می‌یابد.

علوم اجتماع

۲۱۶- پاسخ: گزینه ۴

- پدیده‌های اجتماعی، اجزای جهان اجتماعی‌اند و می‌توان آن‌ها را بر اساس اندازه و دامنه از یکدیگر تفکیک کرد. به این ترتیب طیفی در جهان اجتماعی ترسیم می‌شود که در یک سوی آن پدیده‌های اجتماعی خرد مانند گُنش‌های اجتماعی افراد و در سوی دیگر آن پدیده‌های کلان، مانند فرهنگ و جامعه قرار دارند.
- عقاید و ارزش‌ها عمیق‌ترین لایه‌های جهان اجتماعی هستند. عمیق‌ترین لایه‌های جهان اجتماعی، عقاید کلانی هستند که بر ارزش‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارند.
- فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان اجتماعی به‌صورت حقوق و تکالیف افراد ظاهر می‌شوند. حقوق و تکالیف به یکدیگر وابسته‌اند و هیچ‌کدام بدون دیگری محقق نمی‌شوند.

۲۱۷- پاسخ: گزینه ۴

- در جوامع فئودالی غربی، موقعیت اجتماعی افراد به رابطه آن‌ها با زمین بستگی داشت. برخی ارباب و گروهی رعیت بودند. در این جوامع طبقه‌ای از مردم عادی هم وجود داشت که نه اشراف بودند و نه رعیت. به همین دلیل از آن‌ها به طبقه سوم یاد می‌شود که شامل صراف، بنا، کفاح و... بود. این طبقه هویت منفی و پست داشت و از نظر قانونی و اجتماعی از هیچ اهمیت و اعتباری برخوردار نبود؛ ولی به علت فواید و کارکردهایی که داشت، تحمل می‌شود.

۲۱۸- پاسخ: گزینه ۱

- وقتی فردی درباره موضوعی خاص می‌اندیشد، در محدوده فردی و ذهنی خود قرار دارد. ولی هنگامی که اندیشه‌اش را به‌صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند یا بر اساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، به جهان فرهنگی وارد می‌شود، مهرورزی، به دیگری چون با در نظر گرفتن دیگران است در جهان فرهنگی قرار می‌گیرد.
- وابستگی کشورهای استعمارزده، امکان عبور از مرحله استعمار به استعمار نو را برای کشورهای استعمارگر پدید می‌آورد؛ زیرا کشورهای غربی بعد از آنکه در کشورهای استعمارزده با مقاومت‌های سیاسی و نهضت‌های آزادی‌بخش مواجه می‌شوند، استقلال سیاسی و اقتصادی آنان را به رسمیت می‌شاسند، اما اقتصاد وابسته، دولت‌های مستقل را ناگزیر می‌کند تا در چرخه نامتعادل جهانی توزیع ثروت قرار گیرند.
- در جهان متجدد، کنش‌هایی که اهداف دنیوی را به وسیله علوم تجربی تعقیب می‌کنند، به شدت رواج می‌یابد. ← ماکس وبر
- برخی از متفکران، بحران‌های زیست‌محیطی را مشکل سرنوشت‌ساز قرن بیستم دانسته‌اند.

۲۱۹- پاسخ: گزینه ۱

- از پایان قرن بیستم، با افول حس‌گرایی، فرهنگ غرب گرفتار بحران معرفت‌شناختی شده است. در بحران معرفت‌شناختی امکان تشخیص درست یا غلط بودن باورها و اندیشه‌ها و خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر سلب می‌شود.
- بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند که به‌صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها، پیش روی ما قرار می‌گیرند.
- اقتصاد وابسته به نفت، از آن جهت که در آمد هنگفت و بدون زحمتی ایجاد می‌کند، باعث شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده‌ای می‌شود که مستقیم و غیرمستقیم وابسته به نفت است.
- دنیارگرایی رایج در سطح هنجارها، رفتارها و زندگی مردم، زمینه گسترش فلسفه‌های روشنگری را فراهم آورد و فلسفه‌های روشنگری، سکولاریسم را از لایه‌های سطحی فرهنگ غرب به لایه‌های عمیق آن تسری داد و فرهنگ معاصر غرب را پدید آورد.

۲۲۰- پاسخ: گزینه ۳

روشنگری		
دوره زمانی	ویژگی	پیامد
قرن هفدهم و هجدهم	عقل‌گرایی، نفی وحی	دئیسم
قرن نوزدهم و بیستم	حس‌گرایی، نفی عقل و وحی	دانش‌ابزاری
پایان قرن بیستم	افول تجربه‌گرایی، نفی تجربه، نفی عقل و وحی	بحران معرفتی

۲۲۱- پاسخ: گزینه ۲

- در سده‌های هفدهم تا بیستم، اقتصاد گسترده‌ای شکل گرفت که تقسیم کارش از مرزهای سیاسی و فرهنگی موجود فراتر رفت و نظامی در سطح جهان با عنوان «نظام نوین جهانی» پدید آورد که جوامع غربی را به‌صورت مرکز و سایر جوامع را به‌صورت پیرامون درآورد.

۲۲۲- پاسخ: گزینه ۲

- کشورهای عضو بریکس، خود را حامی کشورهای در حال توسعه و ارتقادهنده وضعیت آن‌ها و نیرویی برای حفظ صلح جهان می‌دانند.
- از سازمان همکاری شانگهای با عنوان «اتوی شرق» یاد می‌شود.

۲۲۳- پاسخ: گزینه ۴

روند بسنده کردن به شناخت‌های عقلی و تجربی:

۱- در فرهنگ قرون وسطی، کتاب مقدس و شهود آبادی کلیسا معتبرترین راه شناخت جهان بود.

۲- شناخت از راه عقل و تجربه نادیده گرفته می‌شد.

۳- در دوران رنسانس، این روش معرفتی مورد تردید قرار گرفت و به تدریج به بحران معرفتی انجامید.

۴- جهان غرب برای برون‌رفت از این بحران، وحی و شهود را در شناخت علمی نادیده گرفت. ۵- به شناخت از راه عقل و تجربه بسنده کرد.

۲۲۴- پاسخ: گزینه ۳

پس از گذشت بیش از هفتاد سال از انقلاب مشروطه و نیم قرن از حاکمیت پهلوی، انقلاب اسلامی ایران رخ داد. امام خمینی^(ه) انقلاب را هنگامی آغاز کرد که شاه تحت حمایت دولت‌های غربی بود و مأموریت حفظ امنیت منطقه را به عهده داشت. روشنفکران چپ نیز از صحنه رقابت‌های سیاسی داخلی کشور حذف شده بودند.

۲۲۵- پاسخ: گزینه ۲

■ علوم اجتماعی جهان اسلام از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده خواهد کرد، ولی تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و وحیانی نیز استفاده می‌کند.

■ دولت‌ها برای افزایش قدرت خود به سرمایه و پول بازرگانان نیاز داشتند و بازرگانان برای تجارت و سود، نیازمند حمایت نظامی دولت‌مردان بودند. بدین ترتیب، پیوند قدرت با ثروت و تجارت شکل گرفت. صنعت، عنصر دیگری بود که انباشت ثروت سرمایه‌داران را سرعت بخشید.

■ برخی رویکردها برای دستیابی به پاسخ‌های ساده و کاملاً قابل پیش‌بینی دربارهٔ چرایی وقوع پدیده‌های اجتماعی، پیچیدگی و عمق این پدیده‌ها را نادیده می‌گیرند و از پدیده‌های اجتماعی و انسانی هویت‌زدایی می‌کنند.

■ بحران زیست‌محیطی، ابتدا در حوزهٔ رابطهٔ انسان با طبیعت قرار داشت، ولی به تدریج به روابط انسان‌ها و جوامع با یکدیگر نیز سرایت کرد و به آسیب‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی همچون مهاجرت، حاشیه‌نشینی، بیکاری، فقر و اختلافات سیاسی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای منجر شد.

۲۲۶- پاسخ: گزینه ۱

■ نظم اجتماعی در نتیجهٔ قواعدی برقرار می‌شود که ما انسان‌ها برای با هم زندگی کردن پذیرفته‌ایم. نظم اجتماعی پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آن‌ها را امکان‌پذیر می‌نماید.

■ افول معانی از پیامدهای نادیده گرفتن کنش اجتماعی است.

■ جامعه‌شناسی تبیینی با تأکید بیش از اندازه بر نظم و ساختارهای اجتماعی و یکسان دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی، اراده و خلاقیت انسان‌ها را نادیده می‌گیرد.

■ در دورهٔ اخیر، در گوشه‌ای از دنیا، برخی مدعی شدند: همین ارزیابی‌های اخلاقی و نگاه وسیله‌ای به قدرت و ثروت، دست و پا گیر بوده و مانع توسعه و پیشرفت آن‌ها شده است.

۲۲۷- پاسخ: گزینه ۳

■ رویکرد تبیینی: بر آنچه مشاهده می‌شود تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد.

موضوع ← پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.

روش ← حس و تجربه (نگاه از بیرون)

هدف ← پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی

جامعه‌شناسی تبیینی، جامعه را نیز صرفاً یک پدیدهٔ طبیعی پیچیده می‌داند و تفاوت میان جوامع مختلف را تنها تفاوت کمی می‌بیند. از این منظر برخی جوامع از برخی دیگر پیچیده‌ترند، در رفع نیازهای خود توانا ترند و به همین دلیل پیشرفته‌ترند.

■ رویکرد انتقادی:

موضوع ← کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن

روش ← تفسیری، انتقادی و تجویزی

هدف ← انتقاد از وضع موجود، تجویز وضع مطلوب و راه رسیدن به آن

رویکرد انتقادی می‌خواهد ظرفیت افشاگری و رهایی‌بخشی را برای علوم اجتماعی نگه دارد و این نقش را در نقد روابط و مناسبات میان افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها می‌بیند و انتظار دارد علوم اجتماعی با تشخیص و افشای سلطه در مناسبات انسانی، به رهایی انسان کمک کند.

۲۲۸- پاسخ: گزینه ۳

■ منظور از موقعیت اجتماعی، جایگاهی است که فرد در جامعه یا در یک گروه اجتماعی دارد.

لباس پوشیدن در موقعیت‌های مختلف، متفاوت است؛ زیرا شما در پوشیدن لباس، دیگران را در نظر می‌گیرید و با در نظر گرفتن دیگران، کنش فردی شما به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود.

■ رویکرد تفسیری در تقابل با رویکرد تبیینی بر این باور است که کنشگران بر اساس معنایی که در ذهن دارند، دست به عمل می‌زنند؛ بنابراین برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد و به معنای نهفته در کنش‌ها راه یافت.

۲۲۹- پاسخ: گزینه ۴

- هدف جامعه‌شناسی تفسیری، معنا بخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی است.
- جامعه‌شناسی انتقادی هیچ‌گونه حقیقت یا فضیلتی را کشف نمی‌کند تا بر اساس این حقایق و فضایل به نقد کنش‌ها و روابط میان انسان‌ها و جوامع بپردازد.

۲۳۰- پاسخ: گزینه ۲

- ابوریحان بیرونی: در کتاب «تحقیق‌ماللهند» با روش تجربی و تفهیمی، فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی این فرهنگ نیز پرداخت.

- فارابی: علم مدنی فارابی به تبیین علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد.
- ابن‌خلدون: یکی دیگر از اندیشمندان مسلمان است که با تأثیرپذیری از قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود. او در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد. بنابراین از جامعه آرمانی سخن نگفت. روش ابن‌خلدون در علوم اجتماعی مشابه روشی است که چهارصد سال بعد، کنت در جامعه‌شناسی تبیینی به کار گرفت. شاید به همین دلیل غربیان وی را بیشتر از سایر متفکران اجتماعی مسلمانان می‌شناسند.

۲۳۱- پاسخ: گزینه ۱

- علوم اجتماعی جهان اسلام از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده خواهد کرد. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۲: نادرست است زیرا: علوم اجتماعی جهان اسلام درباره جامعه جهانی داوری می‌کند.
- گزینه ۳: نادرست است زیرا: عقلانیت جهان اسلام در تبیین‌های علمی خود از حس و تجربه نیز استفاده می‌کند.
- گزینه ۴: نادرست است زیرا: عقلانیت در جهان اسلام با وجود تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، ارزش‌ها و اعتبار روشنگرانه خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان نمی‌گیرد.

۲۳۲- پاسخ: گزینه ۱

- یکی از متفکرانی که درباره ویژگی‌های جهان متجدد اندیشیده ماکس وبر جامعه‌شناسی آلمانی است. او فرصت و محدودیت‌هایی را برای این جهان اجتماعی برمی‌شمارد.
- فارابی در گونه‌شناسی جوامع، یکی از انواع جوامع جاهلی را جامعه «تغلب» می‌نامد. او در تعریف این نوع جامعه می‌نویسد: در جامعه تغلب، مردم برای غلبه یافتن بر سایر ملت‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند.
- مارکس در نیمه دوم قرن نوزدهم لبرالیسم اقتصادی را نقد کرد. از نظر او حل چالش‌های جامعه سرمایه‌داری، فقط با یک انقلاب قابل حل بود.
- جامعه‌شناس می‌تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی زندگی کند و از این راه عقاید و ارزش‌های آن‌ها را بفهمد و توصیف کند. اما نمی‌تواند درباره درست یا غلط بودن این عقاید و ارزش‌ها داوری کند و به نقد یا اصلاح آن‌ها بپردازد؛ زیرا از نظر وبر با این کار جامعه‌شناس از دایره علم خارج می‌شود یا با نام علم، کار غیرعلمی می‌کند.

۲۳۳- پاسخ: گزینه ۴

- اقتصاد، روزه و ورود استعمار و نابودی هویت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جوامع به‌شمار می‌رود.
- اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا برای تأمین سلطه خود، به نسل‌کشی دست زدند و شمار زیاد از ساکنان بومی را از بین بردند.
- در اواخر قرن بیستم، هویت به جای قشربندی و کشمکش طبقاتی، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد.
- هنگامی که سلطه، به شیوه فرهنگی اعمال شود بیشتر مورد رضایت و پذیرش قرار می‌گیرد؛ جامعه‌شناسان از این نوع سلطه به «هژمونی» تعبیر می‌کنند. سلطه هژمونیک از شیوه‌ها و ابزارهای فرهنگی مانند هنر و رسانه برای مهندسی رضایت عمومی و توجیه برتری جویی خود استفاده می‌کند.

۲۳۴- پاسخ: گزینه ۳

- هر جهان اجتماعی، تغییرات و تفاوت‌های مختلفی را درون خود می‌پذیرند. جمعیت جامعه کم یا زیاد می‌شود، اقتصاد آن رشد یا افول می‌کند و زبان و لهجه مردم دگرگون می‌شود؛ اما جهان اجتماعی هویت خود را حفظ می‌کند.
- تأمین جمعیت مناسب برای جهان اجتماعی، مسئله‌ای هویتی است.
- بیداری اسلامی در جهان امروز، از سطح نخبگان به مردم و فرهنگ عمومی جهان اسلامی منتقل شده است.
- مدینه ظاهره جامعه‌ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله شکل می‌گیرد.

۲۳۵- پاسخ: گزینه ۱

مسئله اجتماعی ← گرایش افراطی به فضای مجازی

- در رویکرد تبیینی: بین میزان پرخاشگری، هیجان، خواب، وضعیت تحصیلاتی و تأهل با اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد.
- در رویکرد تفسیری: برای پی بردن به دلالت‌های اعتیاد و گرایش‌های افراطی به فضای مجازی به زمینه فرهنگی که جوانان در آن به استفاده افراطی از اینترنت می‌پردازند رجوع می‌کنند.
- در رویکرد انتقادی: به ارزیابی و داوری گرایش و اعتیاد به فضای مجازی می‌پردازند و آن را خطرناک می‌دانند و معتقدند که جوانان را از فضای واقعی زندگی جدا می‌کند.

فلسفه و منطق

۲۳۶- پاسخ: گزینه ۲

جزئی و کلی بودن «سور قضیه» که مربوط به مصادیق موضوع است، با جزئی و کلی بودن «موضوع قضیه» که مربوط به مفهوم موضوع است، متفاوت است و تنها در لفظ اشتراک دارد. بنابراین اگر کسی این دو معنای «جزئی» را با هم اشتباه کند، دچار مغالطه «اشتراک لفظ» شده است. در اینجا هم از جزئی بودن «مریم» که مربوط به «موضوع» است، جزئی بودن قضیه را که مربوط به «سور» است، نتیجه گرفته اند و همین مغالطه رخ داده است.

۲۳۷- پاسخ: گزینه ۳

در این گزینه «مدرسه» به ترتیب دلالت «التزامی»، «تضمنی» و «مطابقی» دارد. زیرا:

اجازه گرفتن از مدرسه ← اجازه گرفتن از مسئولین مدرسه (التزامی)

تزیین کردن مدرسه ← تزیین کردن بخش هایی از مدرسه (مثلاً درون سرویس های بهداشتی یا درون انباری یا پشت بام را تزیین نمی کنند) (تضمنی)
خروج از مدرسه ← خروج از کل مدرسه (مطابقی)

گزینه ۱: دلالت التزامی ندارد.

نقاشی مدرسه ← نقاشی بخش هایی از مدرسه (دیوارها و سقف ها) (تضمنی)

مدیر مدرسه ← مدیر کل مدرسه (مطابقی)

نظافت مدرسه ← نظافت کل مدرسه یا بخش هایی از مدرسه (مطابقی یا تضمنی)

گزینه ۲: دلالت تضمنی ندارد.

ورود به مدرسه ← ورود به کل مدرسه (مطابقی)

مدرسه را دزد برده ← وسایل مدرسه را دزد برده (التزامی)

مرتب کردن مدرسه ← مرتب کردن وسایل باقی مانده در مدرسه (التزامی)

گزینه ۴: دلالت تضمنی ندارد.

مدرسه ما نزدیک کارخانه است ← کل مدرسه ما (مطابقی)

تمام مدرسه از صدای کارخانه ناراضی اند ← پرسنل و دانش آموزان مدرسه (التزامی)

مدرسه را به جای دیگر ببرند ← کل مدرسه مورد نظر است (مطابقی)

تذکر: «مدرسه» دو معنای مطابقی می تواند داشته باشد. یکی مکان و ساختمان مدرسه و دیگری مدرسه به عنوان یک موسسه آموزشی که هویتی حقوقی دارد و می تواند تغییر مکان و تغییر ساختمان بدهد. در این سؤال گاهی معنای مطابقی اول مورد نظر است و گاهی معنای دوم. مثلاً در عبارت «ورود به مدرسه» و «مدرسه ما نزدیک کارخانه است» مقصود از مدرسه، مکان و ساختمان مدرسه است و در عبارت «مدیر مدرسه» یا «مدرسه را به جای دیگر ببرند» معنای مدرسه، همان موسسه آموزشی است.

۲۳۸- پاسخ: گزینه ۴

با توجه به تعریف مربع (لوزی مستطیل)، لوزی (متوازی الاضلاع دارای اضلاع برابر) و متوازی الاضلاع (چهارضلعی دارای اضلاع دو به دو موازی)، می توان گفت: مربع > لوزی > متوازی الاضلاع > چهارضلعی.

گزینه ۱: اولاً مثلث > شکل > مقدار، صحیح است، نه برعکس. ثانیاً مثلث، پاره خط نیست، بلکه شکل است.

گزینه ۲: اولاً قضیه شرطی > قضیه و تصدیق > علم، صحیح است، نه برعکس. ثانیاً قضیه = تصدیق، نه اینکه یکی عام تر باشد.

گزینه ۳: تصدیق نوعی قیاس شکل اول نیست بلکه یک قیاس شکل اول از چندین تصدیق تشکیل شده است. از آنجا که هر چیزی با اجرای تشکیل دهنده خود، متباین است، «قیاس شکل اول» و «تصدیق» هم متباین اند.

۲۳۹- پاسخ: گزینه ۱

به طور کلی در استدلال قیاسی، حمایت مقدمات از نتیجه، مطلق و در استدلال استقرایی، حمایت، نسبی است.

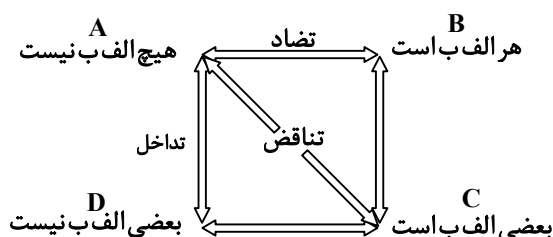
گزینه ۱: از حکمی درباره کل (همه معلمان)، همان حکم را درباره جزء (یک معلم خاص) نتیجه گرفته است. پس نتیجه گیری، قطعی و ضروری و استدلال، قیاسی است.

گزینه ۲: از تمثیل استفاده کرده است پس استقرای تمثیلی است.

گزینه ۳: نتیجه چند مشاهده جزئی را به کل تعمیم داده است پس استقرای تعمیمی است.

گزینه ۴: با رد احتمالات ضعیف به بهترین احتمال رسیده است پس استنتاج بهترین تبیین است که نوعی استقراست.

۲۴۰- پاسخ: گزینه ۴

جمع میان A و B در کذب: طبق احکام تضاد، امکان پذیر است.

جمع میان A و C در کذب: طبق احکام تناقض، غیر ممکن است.

تشخیص صدق یا کذب A، در صورت کذب D: طبق احکام

تداخل، امکان پذیر است.

۲۴۱- پاسخ: گزینه ۴

اگر کسی بگوید که «همه مدادها سیاه هستند»، کافی است یک مداد رنگی به وی نشان دهیم تا حکم کلی وی را نقض کنیم. به این کار «آوردن مثال نقض» می‌گویند. یک فرضیه علمی هم یک حکم کلی است که با آوردن مثال نقض بطلان آن نشان داده می‌شود. گزینه ۱: این روش برای نقد استدلال تمثیلی مناسب است. ولی استدلال تمثیلی برای اثبات فرضیات عملی کاربرد ندارد. گزینه‌های ۲ و ۳: استنتاج بهترین تبیین و استقرای قوی برای تأیید فرضیات علمی استفاده می‌شوند، نه رد آن‌ها.

۲۴۲- پاسخ: گزینه ۱

هر ج ب است.
بعضی الف ب است.

طبق قانون کیفیت نتیجه، مقدمه اول هم باید موجه باشد (رد سایر گزینه‌ها). با جاگذاری «بعضی الف ج است» در دیاگرام فوق، می‌بینیم که همه شرایط اعتبار برقرار است.

۲۴۳- پاسخ: گزینه ۲

گزینه ۱: وضع تالی (نامعتبر)
گزینه ۲: رفع تالی (معتبر)
گزینه ۴: رفع مقدم (نامعتبر)

گزینه ۳: قیاس اقترانی است و به سبب نقض شرط سوم اعتبار، نامعتبر است («دارای یال» که محمول نتیجه است، در نتیجه، مثبت است ولی در مقدمه دوم منفی است).

۲۴۴- پاسخ: گزینه ۳

گزینه ۱: می‌تواند سؤالی توصیفی باشد که با مشاهده عملکرد فیلسوفان و آثار آن‌ها قابل پاسخ‌گویی است.

گزینه ۲: مربوط به دین

گزینه ۳: مربوط به مبحث «معنای زندگی» که از شاخه‌های فلسفه است

گزینه ۴: مربوط به دانش منطق

۲۴۵- پاسخ: گزینه ۲

در نظر فیثاغوریان، اصول ریاضی درباره تمام موجودات صادق است و اعداد و اصول اعداد، همان عناصر اولی همه موجودات هستند. تذکر: در این گزینه از «اصول شکل‌ها» هم به عنوان عناصر اولیه نام برده شده است ولی در کتاب درسی چنین تعبیری وجود ندارد! باید توجه داشت که احتمالاً این تست از کتاب فلسفه یازدهم چاپ ۹۷ طراحی شده است (شاهد ما سؤال متناظر همین تست در کنکور خارج کشور است که کاملاً واضح است از کتاب چاپ ۹۷ طراحی شده زیرا مطلبی که به آن اشاره دارد به کلی از کتاب چاپ ۹۸ حذف شده است). در آن کتاب «اصول شکل‌های هندسی» هم از عناصر اولیه در دیدگاه فیثاغوریان معرفی شده بود.

گزینه ۱: برای شناخت جهان، فلسفه و عرفان هم لازم است. (توجه: این گزینه قدری کژتابی و ابهام دارد. معنای «جهان را فقط با دانش ریاضیات می‌توان شناخت» هم می‌تواند لازم نبودن دانش‌های دیگر باشد که در این صورت نادرست است و هم می‌تواند «کافی نبودن هر تحقیق خالی از ریاضیات» باشد که در این صورت درست است. البته چون این مطلب درست در کتاب به صراحت بیان نشده است، فرض را بر این می‌گذاریم که مورد نظر طراح سؤال نبوده است.)

گزینه‌های ۳ و ۴: عناصر اولی موجودات، سازنده اعداد نیستند، بلکه خود اعداد هستند.

۲۴۶- پاسخ: گزینه ۱

با بیان این عبارت که «هیچ‌کس نیست که بتواند آنچه را خودش فهمیده، به دیگری هم منتقل کند» در واقع همین عبارت را فهمیده‌ایم و داریم آن را به دیگری منتقل می‌کنیم. به عبارت دیگر، بیان‌کننده این جمله، فهم خود از عدم امکان انتقال هر فهمی را انتقال داده است! پس دچار تناقض است.

گزینه ۲: تناقضی در کار نیست. زیرا واقعیت داشتن جهان امری بدیهی و بی‌نیاز به اثبات است. عدم امکان اثبات علمی یک مطلب، مستلزم نپذیرفتن آن نیست.

گزینه ۳: تناقضی در کار نیست. زیرا شناخت خطا بودن همه شناخت‌ها پیرامون ساختار جهان، خودش شناختی پیرامون ساختار جهان نیست بلکه شناختی پیرامون شناخت‌های انسان است. البته اگر مطلق شناخت صحیح انکار شود، تناقض است. زیرا خود شناخت خطا بودن همه شناخت‌ها، یک شناخت است که مدعی هستیم خطا نیست. (نکته: به‌طور کلی وقتی یک جمله سالبه کلیه تناقض درونی دارد که خودش مشمول محمول خود باشد. یعنی یکی از چیزهایی که سلب می‌کند خودش باشد. مثلاً اگر بگوییم «انسان شناختی ندارد»، یکی از شناخت‌هایی که سلب شده است، خود همین جمله یعنی «انسان شناختی ندارد» است. بنابراین پذیرش این جمله به معنای نفی آن است و این یعنی تناقض.)

گزینه ۴: تناقضی در کار نیست. زیرا خود این مطلب یک شناخت حسی نیست بلکه یک استقرای تعمیمی از خطاهای حسی است و تعمیم دادن کار عقل است.

۲۴۷- پاسخ: گزینه‌های ۳ و ۴

سازمان سنجش برای این سؤال دو گزینه صحیح اعلام کرده است.

گزینه ۱: به ماهیت و چیستی شناخت ارتباطی ندارد.

گزینه ۲: با امکان شناخت مرتبط است زیرا تشخیص خطا مستلزم امکان شناخت است. ولی مستقیماً به این حیطه مربوط نیست.

گزینه ۳: یکی از تفاوت‌های دو ابزار شناختی را مطرح می‌کند. پس با مبحث ابزارهای شناخت ارتباط مستقیم دارد. (البته توجه کنید که تفاوت مطرح شده طبق فعالیت کتاب درسی و پاسخی که در فایل راهنمای دبیر به آن داده شده است، صحیح نیست. بلکه خطای حس هم با خود حس قابل شناخت است. مثلاً از دور سراب می‌بینیم و نزدیک می‌رویم با همان قوه بینایی متوجه خطای خود می‌شویم.)

گزینه ۴: ارزش شناخت در اصطلاح علم معرفت‌شناسی به معنای صدق و کذب شناخت است. ولی چون به این معنا در کتاب درسی اشاره صریحی نشده است، لذا آن را به معنای لغوی یعنی ارزشمند و مفید بودن یک شناخت می‌گیریم. در این صورت، این گزاره به وضوح شناخت عقلی را ارزشمندتر از شناخت حسی قلمداد کرده است. پس به موضوع «ارزش شناخت» هم مستقیماً مربوط است.

۲۴۸- پاسخ: گزینه ۳

از نظر دکارت عقل انسان به‌طور ذاتی معرفت‌هایی دارد که از تجربه به‌دست نیامده‌اند؛ مانند معرفت به وجود نفس مجرد و وجود خدا. به اعتقاد دکارت انسان در فهم این قبیل امور نیازی به حس و تجربه ندارد. بنابراین بخشی از معرفت‌های ما بدون استفاده از هر نوع تجربه و مقدم بر درک می‌شود.

گزینه ۱: طبق درس ۹ کتاب فلسفه یازدهم و درس ۵ کتاب فلسفه دوازدهم دکارت به ترتیب برای اثبات وجود نفس مجرد و اثبات خدا دلایل عقلی مطرح می‌کند. از این رو این گزینه هم درست است. ولی طراح این سؤال گمان کرده تعبیر «انسان به‌طور ذاتی معرفت‌هایی دارد؛ مانند معرفت به وجود نفس مجرد و وجود خدا» که در درس ۸ فلسفه یازدهم آمده است، به معنای غیراکتسابی و بی‌نیاز به دلیل بودن این معرفت‌ها است! با توجه به وضوح گزینه ۳ در این سؤال بدون تردید گزینه ۱ پاسخ نیست ولی توجه داشته باشید که در حقیقت، «به‌طور ذاتی» در اینجا به معنای «صرفاً بر اساس داشته‌های ذاتی عقل» است که در درس ۷ به این نوع شناخت، «شناخت عقلی» می‌گفتیم.

گزینه ۲: دیدگاه کانت است، نه دکارت.

گزینه ۴: از نظر دکارت، این عقل است که معرفت‌های ذاتی دارد. پس این معرفت‌ها بی‌نیاز از عقل نیستند.

۲۴۹- پاسخ: گزینه ۴

موضوع اصلی بحث بر سر تعریف حقیقت انسان است که ارسطو آن را حیوان ناطق می‌داند و در این جا پروانه بر خلاف ارسطو، موجودی اخلاقی را پیشنهاد داده است.

۲۵۰- پاسخ: گزینه ۲

اینکه ظرفیت روح بی‌پایان است از دیدگاه‌های ملاصدرا است و در کتاب درسی به‌عنوان دیدگاه ابن‌سینا مطرح نشده است. البته بسیار بعید است که ابن‌سینا این مطلب را قبول نداشته باشد ولی چون سایر گزینه‌ها را می‌توان بر اساس متن کتاب درسی رد کرد، همین گزینه پاسخ این سؤال خواهد بود.

گزینه ۱: هر دو انسان را دو بُعدی می‌دانند.

گزینه ۳: فیلسوفان مسلمان و به خصوص فارابی، ابن‌سینا، خواجه‌نصیر، سهروردی، میرداماد، ملاصدرا، سبزواری و نیز بسیاری از فیلسوفان مسلمان دوره معاصر تأکید می‌کنند که نمی‌توان انسان را به یک موجود صرفاً زمینی و مادی تقلیل داد و در همان حال برای وی ویژگی‌هایی متعالی و ارزشمند مانند آزادی، کرامت انسانی، نوع‌دوستی و فضایی از این قبیل قائل شد.

گزینه ۴: ملاصدرا معتقد است هر تغییری در روح یا جسم حاصل شود، اثرش در دیگری هم ظاهر خواهد شد. ولی این تأثیر و تأثر به معنای آگاهی یکی از دیگری نیست. مثلاً به‌طور معمول روح از جزئیات اتفاقات درون معده مطلع نمی‌شود. پس این مطلب را نه ملاصدرا و نه ابن‌سینا هیچ‌کدام قبول ندارند.

۲۵۱- پاسخ: گزینه ۳

فلاسفه مسلمان می‌گویند اگرچه بشر به فضیلت‌ها فطرتاً علاقه‌مند است و عقل انسان آن‌ها را زیبا و خوب می‌داند، اما انتخاب این فضائل و عمل به آن‌ها چندان هم آسان نیست، زیرا انسان دو دسته تمایلات دارد: ۱. تمایلات مربوط به بُعد مادی و حیوانی، مانند تمایل به ثروت و لذت‌های مادی. ۲. تمایلات مربوط به بُعد روحی و معنوی، مانند تمایل به عدالت و سخاوت که تمایلاتی برتر هستند و فضیلت شمرده می‌شوند. علت انجام رذایل اخلاقی این است که گاه میان فضیلت‌ها و منافع و تمایلات مادی و حیوانی انسان تلاقی پیدا می‌شود. بنابراین گرایش به خیر اخلاقی و تمایلات متضاد با آن کم و بیش، در همه انسان‌ها، چه معتقد به خدا باشند و چه نباشند، وجود دارد.

گزینه ۱: فضیلت غضب، شجاعت است، نه خویش‌داری.

گزینه ۲: از نظر کانت بودن یا نبودن نفع شخصی مهم نیست. بلکه مهم آن است که هدف از انجام فعل، نفع شخصی نباشد و فقط برای اطاعت از وجدان کاری انجام شود.

گزینه ۴: فیلسوفان طبیعت‌گرا و ماتریالیست معتقدند که هرگاه انسان بخواهد در برابر دیگران آزادی زیادی داشته باشد، باید به دیگران هم حق بدهد که در برابر او به همان میزان آزاد باشند. بنا بر این دیدگاه، انسان از زمانی که دریافته نفع او در گرو نفع دیگران است، قواعد اخلاقی را ابداع کرده و مثلاً گفته است: باید با دیگران راستگویی پیشه کرد و باید با دیگران به عدل رفتار نمود. بر این اساس اموری مانند صداقت، عدالت و امانت‌داری در واقع ارزش حقیقی ندارند و حقیقتاً فضیلت شمرده نمی‌شوند اما چون برای زندگی اجتماعی ضروری هستند و منفعت افراد در رعایت آن‌هاست، باید آن‌ها را مراعات کرد. پس انسان نباید به هر میزان که می‌خواهد آزاد باشد.

۲۵۲- پاسخ: گزینه ۱

فیلسوفان با دلایل عقلی ضروری نشان داده‌اند که ضرورتاً غنی بالذات (خداوند) یگانه است. پس باید بین گزینه‌ها به دنبال نسبت ضروری باشیم.

گزینه ۱: هر دوزنقه ضرورتاً شکل است.

گزینه ۲: یک موجود دارای حیات ممکن است گیاه باشد یا نباشد.

گزینه ۳: مولود کعبه ممکن است منحصر به فرد باشد یا نباشد.

گزینه ۴: یک شکل دارای چهار ضلع ممکن است دوزنقه باشد یا نباشد.

۲۵۳- پاسخ: گزینه ۱

فیلسوفان مسلمان مانند دکارت علیت را اصلی عقلی می‌دانند، ولی بر خلاف او آن را فطری و بدیهی نمی‌دانند بلکه معتقدند این اصل نیازمند دلیل است.

۲۵۴- پاسخ: گزینه ۴

گزینه ۱: هنوز در ذهن است و ایجاد نشده است. پس همچنان در حالت امکانی است.

گزینه ۲: بذر هنوز کاشته نشده و نهال ایجاد نشده است. پس همچنان در حالت امکانی است.

گزینه ۳: چوب هنوز در آتش انداخته نشده و خاکستر ایجاد نشده است. پس همچنان در حالت امکانی است.

گزینه ۴: هنگامی که پلک حرکت کند ضرورتاً مژگان هم با آن حرکت می‌کند. پس حرکت مژگان از حالت امکانی خارج شده و به وجوب بالغیر رسیده است.

۲۵۵- پاسخ: گزینه ۲

برهانی برای اثبات نیاز ضروری انسان به باور به وجود خداست، نه برای اثبات وجود خدا.

سایر گزینه‌ها: برهان‌های اثبات وجود خدا هستند.

۲۵۶- پاسخ: گزینه ۲

برهان فارابی مبتنی بر امتناع تسلسل علل نامتناهی است و آن هم مبتنی بر تقدم علت بر معلول است.

گزینه ۱: طبق قاعده علیت «هر ممکن الوجودی یا هر چیزی که وجودش از خودش نیست باید علتی داشته باشد». اما اینکه «هر چیزی باید علتی داشته باشد» مفاد قاعده علیت نیست.

گزینه ۳: این مطلب نتیجه برهان نیست بلکه مطلب درستی است که در این برهان به نحوی از آن استفاده می‌شود.

گزینه ۴: تسلسل علل نامتناهی به معنای وجود موجودات زیاد نیست بلکه به معنای وجود موجودات نامتناهی است که با هم به صورت طولی رابطه علی دارند، نه اینکه رابطه علی آن‌ها دوری یا عرضی باشد (رابطه علی دوری یعنی یک موجود با واسطه یا بی‌واسطه علت خود باشد و رابطه علی عرضی یعنی دو موجود، معلول یک علت واحد باشند).

۲۵۷- پاسخ: گزینه ۱

از نظر کنت، عقل صرفاً آنگاه که با روش تجربی و حسی وارد عمل می‌شود، به واقعیت دست می‌یابد و به «علم» می‌رسد. بنابراین، از نظر کنت عقل فقط از طریق علم تجربی می‌تواند به شناخت واقعیت نائل شود (رد گزینه‌های ۲ و ۳).

گزینه ۴: کنت اصول عقلی را معتبر می‌داند، ولی معتقد است این اصول باید با حس و تجربه تلفیق شوند تا به واقعیت برسند. پس اینگونه نیست که این اصول، ساخته ذهن انسان باشند. اما از نظر کنت نگاه فیلسوفان به جهان، ساخته ذهن است چون آنان از حس و تجربه بهره نمی‌گیرند.

۲۵۸- پاسخ: گزینه ۴

ملاصدرا معتقد است که عقل و وحی هر دو طریق‌های معتبر رسیدن به حقیقت هستند. به همین خاطر در موارد گمان تعارض بین عقل و وحی نباید هیچ‌کدام را کنار گذاشت بلکه باید تلاش علمی را افزایش داد تا تعارض ظاهری برطرف شود. این گمان تعارض می‌تواند ناشی از خطای استدلال عقلی (رد گزینه ۱) یا خطا در فهم داده وحی باشد (رد گزینه‌های ۲ و ۳).

۲۵۹- پاسخ: گزینه ۴

خداوند، عالم طبیعت را با لطف و عنایت خود پدید آورده و همه اجزای آن چنان ترکیب و تألیف شده‌اند که بهترین نظام ممکن، یعنی نظام احسن را تحقق می‌بخشند. به نظر ابن سینا طبیعت هر شیء آن را به سوی خیر و کمال مطلوبش سوق می‌دهد؛ به شرط اینکه مانعی در راه طبیعت قرار نگیرد. حتی آنچه ظاهراً شر و بدی به نظر می‌رسد، مانند پژمرده شدن یک گل یا مرگ یک جاندار یا حتی وقایع ویرانگر طبیعی همچون سیل و زلزله، همگی در یک نظم کلی جهانی تأثیر مثبت دارند و به کمال نهایی طبیعت کمک می‌کنند (رد گزینه ۳).

گزینه ۱: حرکات و تحولات بر اساس طبیعت است، نه برعکس.

گزینه ۲: روابط میان پدیده‌ها در علوم طبیعی بررسی می‌شوند ولی خشوع در برابر حق وقتی حاصل می‌شود که تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا در کنار تحقیق در روابط میان پدیده‌ها، دانشمند و محقق را از ظاهر پدیده‌ها عبور دهد و به باطن آن‌ها برساند.

۲۶۰- پاسخ: گزینه ۳

ملاصدرا می‌گوید هستی، یک حقیقت و یک واحد حقیقی می‌باشد و آنچه از کثرت در جهان مشاهده می‌کنیم، دلیل بر وجودهای مختلف و متکثر نیست، بلکه معنای دیگری دارد.
گزینه‌های ۱ و ۲: درست است که «انسان» و دیگر ماهیات مصداق واقعی ندارند ولی صرفاً ساخته ذهن هم نیستند و ذهن آن‌ها را به موجودات نسبت نمی‌دهد بلکه مفاهیمی انتزاع شده از خود واقعیت هستند.
گزینه ۴: درست است که جهان فقط حقیقت وجود واحد است ولی این وجود در درون خود دارای مراتب مختلفی است که نوعی کثرت را رقم می‌زند.

روانشناسی

۲۶۱- پاسخ: گزینه ۳

فرضیه‌ها، در صورت پذیرفته شدن و تأیید شدن به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند
بررسی سایر گزینه‌ها:
۱- اصل از تأیید یک فرضیه به وجود می‌آید و ترکیب قانون‌ها و اصول مختلف نظریه را تشکیل می‌دهد.
۲- پاسخ نخست به مسئله پژوهشی، فرضیه نام دارد.
۴- روانشناسان فرضیه‌ها را به طور تجربی آزمون می‌کنند تا درستی آن را مشخص کنند.

۲۶۲- پاسخ: گزینه ۴

در روش علمی و برای انجام یک آزمایش صحیح و همچنین سهولت در اندازه‌گیری‌ها، باید متغیرهای موردنظر، به شکل دقیق، شفاف و قابل اندازه‌گیری، تعریف شوند. به تعریفی از متغیر که این ویژگی‌ها را داشته باشد تعریف عملیاتی می‌گویند. تعریف عملیاتی باید به گونه‌ای باشد که همه افراد با مطالعه آن به برداشت یکسان و یا تقریباً یکسانی برسند. بنابراین برای اینکه خوانندگان این پژوهش، مفهوم اضطراب ابتلا به کرونا را به طور مشابه درک کنند، نیاز به تعریف عملیاتی است.

۲۶۳- پاسخ: گزینه ۱

تلاش برای بررسی چرایی پدیده‌ها نشان‌دهنده هدف دوم در علم روان‌شناسی یعنی «تبیین» است. هر دانشمند زمانی که یک پدیده را تبیین می‌کند، در حال بیان علل اتفاق افتادن آن پدیده است. مانند بررسی این موضوع که چرا رفتار یک فرد در جمع متفاوت است.

۲۶۴- پاسخ: گزینه ۱

هرچند رشد درک اخلاقی به شکل‌گیری سایر عناصر شناخت وابسته است، اما در بسیاری از موارد صرف داشتن شناخت، به رفتار اخلاقی منجر نمی‌شود
بررسی سایر گزینه‌ها:

۲- رشد شناختی وابسته به شکل‌گیری درک اخلاقی نیست و برعکس این حالت درست است.

۳- شناخت به اخلاق منتهی شود، شناخت باید به عقاید و باورها و ارزش‌های فرد تبدیل شود. بنابراین شناختی که به باور و ارزش تبدیل شده باشد، منجر به اخلاق می‌شود.

۴- در بسیاری از موارد صرف داشتن شناخت، به رفتار اخلاقی منجر نمی‌شود.

۲۶۵- پاسخ: گزینه ۴

رشد درک اخلاقی دربرگیرنده آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی و اصول شرعی و عرفی است که تعیین می‌کنند انسان‌ها در رابطه با دیگران چگونه باید رفتار کنند برای اخلاق یک فرایند تدریجی و پیچیده طی می‌شود. بنابراین می‌توان گفت کودکان در ابتدا، هیچ تصویری از کار خوب و بد ندارند و به تدریج اصول و قوانین تعیین کننده رفتار با دیگران را یاد می‌گیرند.
بررسی سایر گزینه‌ها:

بسیاری از کودکان در سنین اولیه دوره کودکی در کنار همدیگر بازی می‌کنند، ولی هر کودک به بازی انفرادی خود می‌پردازد. بازی همین کودکان در سنین بالاتر قاعده مند می‌شود و مشترکاً بازی می‌کنند.

رشد هیجانی در کودکی معطوف به هیجانات ساده مثل ترس، خشم محبت است. با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان (به خصوص واکنش مادر)، هیجانات ساده به هیجانات مرکب مثل پشیمانی، سپاس‌گزاری و ترحم تعمیم می‌یابد.
کودکان در ابتدا قادر به حرکات درشتی همچون بالا رفتن از پله‌ها هستند سپس مهارت حرکات ظریف همچون بستن بند کفش را به دست می‌آورند.

۲۶۶- پاسخ: گزینه ۲

رشد یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می‌گیرد بسیاری از تغییرات رشد در جنبه جسمانی بیشتر تحت تأثیر رشد است و طبق یک برنامه زمانی تقریباً مشترک انجام می‌شود. به عنوان مثال از لحاظ رشد جسمانی به طور میانگین، کودک در ۱۵ ماهگی بدون کمک می‌تواند راه برود یا به طور میانگین، نوجوان در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسد. بنابراین رشد در تغییرات مربوط به جنبه جسمانی رشد، که وابسته به آمادگی زیستی هستند، مؤثرتر است.

۲۶۷- پاسخ: گزینه ۲

تصمیم فرهاد نشان‌دهنده برخورداری از تفکر فرضی یا فرضیه‌سازی است که برای اولین بار در نوجوانی شکل می‌گیرد. به این معنا که نوجوانان فرضیه‌سازی می‌کنند و در پیش‌بینی یک موقعیت، از احتمال‌های مختلف بهره می‌برند. این ویژگی مربوط به جنبه شناختی رشد است.

۲۶۸- پاسخ: گزینه ۳

فرایند انتخاب یک محرک از بین محرک‌های حسی مختلف را توجه می‌نامند. اگر توجه مداوم و پایدار باشد در آن صورت با تمرکز مواجه هستیم. بنابراین «تمرکز» یعنی توجه به یک محرک از بین محرک‌های مختلف، به صورت مداوم. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱- همچنان که محرومیت حسی آزارنده است، درگیری حواس مختلف با محرک‌های متنوع و مطلوب لذت‌بخش است.

۲- ادراک فرایند تعبیر و تفسیر کردن و معنی و مفهوم و سازمان دادن به محرک‌های توجه شده (انتخاب شده) است. فرایند تحریک گیرنده‌های حسی اندام‌های حسی، تعریف احساس است.

۴- ما به همه محرک‌هایی که در دامنه توجه قرار می‌گیرند، آگاهی کامل نداریم.

۲۶۹- پاسخ: گزینه ۳

در شرایطی که مجبور می‌شویم به طور هم‌زمان چند تکلیف را انجام دهیم؛ ۱- هرچه دو تکلیف به همدیگر شبیه تر باشند، ۲- تکالیف موردنظر دشواری کمتری داشته باشند و ۳- فرد انجام‌دهنده آن تکالیف از مهارت‌های لازم برخوردار باشد، اثر منفی ناشی از تقسیم توجه کاهش می‌یابد. یعنی کیفیت و کارایی فرد در انجام هم‌زمان چند تکلیف کمتر لطمه می‌بیند و کاهش کمتری می‌یابد.

بنابراین می‌توان گفت وقتی تکالیف دشوار باشند، مشابه نباشند (منحصر به فرد باشند) و توانایی فرد کمتر باشد، اثر منفی ناشی از تقسیم توجه افزایش می‌یابد. یعنی کیفیت و کارایی فرد در انجام هم‌زمان چند تکلیف بیشتر لطمه می‌بیند و کاهش بیشتری می‌یابد.

۲۷۰- پاسخ: گزینه ۱

گاهی چیزی را ادراک می‌کنیم که احساس نشده است. روان‌شناسان به ادراک پدیده‌های بدون احساس، «توهم» گویند.

۲۷۱- پاسخ: گزینه ۱

به واسطه ادراک، محرک‌های بیرونی به اطلاعات روان‌شناختی معنادار تبدیل می‌شود. فرایند تعبیر و تفسیر کردن و معنی و مفهوم و سازمان دادن به محرک‌های توجه شده (انتخاب شده) ادراک نام دارد.

۲۷۲- پاسخ: گزینه ۱

حافظه کاری حافظه‌ای است که به سایر اجزای شناخت خدمت‌رسانی می‌کند و میز کار همه اجزای شناخت ماست. حافظه کاری، نقش مهمی در تفکر دارد و همانند یک تخته‌سیاه است که ذهن محاسباتش را بر روی آن انجام می‌دهد. بنابراین حافظه کاری در استدلال کردن و قضاوت کردن که دو تا از انواع تفکر هستند، نقش دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲- در حافظه کاری اطلاعات تا چند دقیقه ذخیره می‌شود. از آنجایی که حافظه کاری علاوه بر اثرپذیری از زمان، تابع میزان استفاده ما هم هست، زمان بازبایی اطلاعات در حافظه کاری برخلاف حافظه کوتاه‌مدت، می‌تواند افزایش یابد، اما نامحدود نیست.

۳- مهمترین دلیل فراموشی اطلاعات در حافظه کوتاه‌مدت (و همچنین حافظه کاری)، محو شدن مواد اطلاعاتی حافظه به دلیل گذشت زمان یا جایگزینی مواد اطلاعاتی با موارد جدید است.

۴- یکی از ساده‌ترین شیوه‌های انتقال اطلاعات از حافظه کوتاه‌مدت و کاری به بلندمدت، بازگویی و تمرین است.

۲۷۳- پاسخ: گزینه ۳

آزمایش ابینگهوس نشان داد بیشترین مقدار فراموشی در ساعت‌های نخست بعد از یادگیری صورت می‌گیرد. بعد از آن با گذشت زمان از شدت فراموشی کاسته می‌شود. بنابراین بهترین شیوه کنترل اثر گذشت زمان، مرور اطلاعات در زمان مناسب یعنی چند ساعت بعد از یادگیری است.

۲۷۴- پاسخ: گزینه ۲

ناتوانی در حل مسئله، وضعیت عاطفی ناخوشایندی را ایجاد می‌کند که ناکامی نام دارد. ناکامی‌های مکرر، پیامدهای ناگواری به دنبال دارد. بسیاری از افرادی که احساس شکست می‌کنند، مشکلات عاطفی جدی ندارند، بلکه مهارت‌های حل مسئله را نمی‌دانند (و دچار ناکامی می‌شوند).

۲۷۵- پاسخ: گزینه ۲

روش‌های اکتشافی نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارند و در حداقل زمان به راه‌حل می‌رسند. سایر گزینه‌ها ویژگی روش‌های تحلیلی است.

۱- روش تحلیلی موردقبول همه است ولی روش‌های اکتشافی شخصی است.

۳- روش‌های تحلیلی ما را در دستیابی به نتیجه کمک می‌کند بنابراین با کمترین خطا همراه است. ولی روش‌های اکتشافی با خطا همراه است.

۴- استفاده از روش‌های تحلیلی برای مسئله، از قواعد مشخصی تبعیت می‌کند و نیاز به پردازش دقیق اطلاعات دارد. ولی روش اکتشافی تابع نظر و احساس شخصی است و نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارد.

۲۷۶- پاسخ: گزینه ۳

وقتی در موقعیتی باشیم که حتماً باید تصمیم بگیریم ولی قادر به تصمیم‌گیری نباشیم، حالت عاطفی ناخوشایندی را تجربه می‌کنیم که تعارض نام دارد. یکی از انواع تعارض، گرایش - گرایش است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱- این مطلب در مورد فردی است که دچار «اعتماد افراطی» شده است که یکی از موانع تصمیم‌گیری است.

۲- این عبارت مربوط به تعارض گرایش - اجتناب است. در تعارض گرایش - گرایش فرد با دو موقعیت روبه‌رو می‌شود که هر دو خواستنی است.

۴- در تعارض گرایش - گرایش تصمیم‌گیری می‌تواند ساده و معمولی و یا پیچیده و مهم باشد. ضمناً ساده - پیچیده یا مهم - معمولی بودن، مربوط به انواع تصمیم‌گیری است، نه اولویت‌های تصمیم‌گیری.

۲۷۷- پاسخ: گزینه ۴

در سبک احساسی، ملاک تصمیم‌گیری، عواطف و هیجانات زودگذر است.

در سبک تکانشی، فرد به صورت ناگهانی، با عجله و بدون محاسبه تصمیم می‌گیرد.

در سبک وابسته فرد به جای فکر کردن، از دیگران کورکورانه اطاعت می‌کند و دلیل انتخاب او این است که دیگران چنین تصمیمی گرفته‌اند.

۲۷۸- پاسخ: گزینه ۴

اگر فرد به این باور برسد که ناتوان است برای تغییر دادن شرایط نمی‌تواند کاری انجام دهد حالت او را «درماندگی آموخته شده» می‌نامند. وضعیت درماندگی آموخته شده را می‌توان این‌گونه توصیف کرد: شخص واقعاً ممکن است در موقعیت ناراحت‌کننده قرار داشته و تلاش او نتوانسته موقعیتش را تغییر دهد. در نتیجه از تلاش بازمانده و به این باور رسیده است که هیچ کاری از من ساخته نیست. مانند فردی که در سؤال توصیف شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱- اسناد پایدار یعنی فرد موفقیت یا شکست خود را به عواملی نسبت دهد که ثابت، همیشگی و غیرقابل تغییر هستند. در این مثال اسناد دیده نمی‌شود.

۲- در این مثال به روش‌های مقابله‌ای فرد اشاره نشده است.

۳- ناهماهنگی شناختی زمانی اتفاق می‌افتد که رفتار و باور فرد با هم در تضاد باشند که در این مثال دیده نمی‌شود.

۲۷۹- پاسخ: گزینه ۲

در این مثال شناسایی روش‌های کنترل استرس و به کارگیری آن‌ها در آزمون‌های آزمایشی نوعی «استفاده از روش‌های حل مسئله» محسوب می‌شود که یک مقابله سازگارانه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱- استفاده از داروهای شیمیایی و دخانیات یک مقابله ناسازگارانه است و توصیه نمی‌شود.

۳- کمک گرفتن از مشاور متخصص برای شناسایی روش‌های کنترل استرس در مورد این دانش‌آموز توصیه می‌شود و یک مقابله سازگارانه است.

۴- اینکه فرد منبع استرس را یک متغیر مزاحم در نظر بگیرد و آن را از زندگی خود دور کند، مقابله ناسازگارانه محسوب می‌شود زیرا نوعی اجتناب کردن و فرار کردن از مشکل است.

۲۸۰- پاسخ: گزینه ۳

وقتی که به فرد فشارهای روانی زیادی وارد شده باشد ممکن است بر سلامتی او تأثیر منفی بگذارد. فعالیت بدنی و ورزش ملایم می‌تواند به وی کمک کند و باعث بی‌توجهی او به فشار روانی گردد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۲- فراموش کردن مشکل چه از طریق شوخی کردن و تمرین آرام‌سازی و چه از طریق راه‌های دیگر، مقابله ناسازگارانه محسوب می‌شود.

۴- استفاده از داروهای شیمیایی و دخانیات مقابله ناسازگارانه است.